Контрольный экземпляр

Массе а мехкий пролетареш, вIашагIкхета!

Серло

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадувл 1923 шера денз ★ ЕРА, 26 МАРТ, 1987 ШУ. ★ № 37 (7383). ★ Мах 3 кеп.

ЗНАНЕШ—ЭРГАЛОНАШ ЯРА СТИМУЛ

Кхетадеш, критически, хано дIадеххача тайпара лоархI шоай болх Российски Федераце «Знание» общества лекторашеи активисташеи. 25 марта Москве, Йоккхача Кремлевски Двореце ший болх дIабихьар общества VIII съездо.

Советски общества вахара ерригача сферашкара кIоарггача хувцамаша хьагойт лекционни пропаганда болх ларда тIара аргабаккха безилга, яхаш белгалдоахар делегаташа. Вай дика кхетаду мохк кердача лагIа тIа баккхара деча хувцамий маIан, карара дувлийта хинна мегаргдола хIамаш юхаметтаоттаде дезилга, советски обществаи цун экономически системаи хIама хьакхоллара а гуманистически а потенциалах бизза пайда эца безилга, цхьабакъда, хIанзалца дукхача хIамашта инерциз юхатоха ца могача лекторски корпуса болх хIанз а тIагIоллеи цхьалханеи лелха. ХIанзарчоа хувцамий идея кхетама болх духхьал оперативни дешашта тIаберзабаьба — цо хьахулийт харцахьара уйлаши цIенхашттара шеконаши.

Нагахьа санна тахан кепайоазон тIа тоха йиш йоаца темаш еце, лекционни пропагандe хIаний «ювцаш йоаца зонаш»? — яха хаттар хилар съезда трибуна тIара. Коллективашта юкъе шоаш къамаьлаш деш «Знание» общества викалаша вай кхоачамбоацараш къайлакхухьалга дац из. ЛоархIаме да нахаца бувзам лелабеча хана вахар хьадеш йолча проблемай решенеш лехалга, хIаьта къамаьл цIенхашттаи конструктивнии хила деза. ЛадувгIараша сихагIеи чIоагIагIа дакъа лоацаши кхоачамбоацараш дIадоахаргдолаш, цар дегаш айдеш де деза къамаьл, йоахар делегаташа.

Съездо тIанийцача соацм тIа къоастадаьд лекционни болх эргабаьккха тоабара хаьдда наькъаш. Цун никъба, — йоах документа тIа, — КПСС XXVII съездо белгалбаьккхача мохк социально-экономически дегIабоалабе сухалбара наькъа пропаганда кхы а чIоагIъяр, халкъа боахам дегIаахара болча интенсивни наькъа тIа баккхара йола парте установкаш чакхъяхара гIо дар, эргалонаш еча хана нийслуш дола деррига кердадар, дикагIдар хьаллацар, Iилма - технически прогресс юхатетташ мел долчоа духьале яр. Цу соцамо лектораши активисташи тIахьех социализма гуманистически дIадоладаьраш къаьгта дIагойтара, вай парте масса а оагIорахьара опыт дIаювцара.

Общества кулгалду органаш, ревизионни комисси, «Знание» общества ерригсоюзни IX съезда делегаташ хержаб.

Цу тIа ший болх чакхбаьккхар съездо.

(ТАСС).

ЯХЬА ДНЕВНИК

ЛаьрхIар кхоачашду

Хьинаре къа а хьегаш, шоай таронехи кхоачамехи бизза пайда ийбеча № 7 йолча треста Саломатин Виктор Михайловича кулгалдеча Грозненски монтажни специализированни управлене гIишлонхоша толамца кхоачашду укх юбилейни шера шоаш тIаийца декхараш. Ер шу доладелча денз геннодрядагIа паччахьалкхен планал совгIа цар чакхдаьхад ах бIаь эзар сома маьха монтажни балхаш, хIаьта заданел совгIа шоай низаца кхоачашдаь гIишлон балхаш 39 эзар сом мах болаш да.

Къахьегама овсарле лакхъяра задани йиъ ахи процент гаргга тIеххоачашъяьй монтажникаша. Сийлахьбоккхача Октябра 70 шу дузача денна сийленца накъбахара къахьегама вахте латтача цар денгара денга дикагIа хулийт шоай производственни хьокхамаш.

* * *

ХIара балха ди хьинаре къахьегарца белгал а доаккхаш, шийтталагIча пятилетка шоллагIча шера тIаийца декхараш дикка тIеххоачашдеш ба Нохч-ГIалгIай «Терек» яхача мебельнодахчан хIамаш еча производственни объединене болхлой. Духхьал хьалхарча шин бетта заданел совгIа цар арахийцар 182 эзар сома маьха товарни продукци, йоагIачул дукхагIа маьхалъяьккхар итт эзар сом мах бола тайп-тайпара продукци.

ХIара цехера, филиалера къахьегами социалистически яхьи кхетамца вIаштIехьякххарах, паччахьалкхен плани тIаийца декхараши кхоачашдара хIаранегара доагIаш дар хьадехаш хиларах, балха ханахи производственни мощностехи бизза пайда ийбарах объединенена чуйоагIача къахьегама коллективех цхьаккха яц тIехьаюсаш. Царна юкъе а къаьстта дика болх а беш, хадданза социалистически яхье хьалха латт укх шера Тасуев Аюба кулгалдеча цхьоалагIча филиалеи Горлова Вера Борисовна керте латтача цхьоалагIча цехеи мебельщикаш.

Деша дай бац

Сийлахь - боккхача Октябра 70 шу дузача цIейна сийленца накъа а болхаш, шийтталагIча пятилетка шоллагIча шера план ханал хьалха кхоачашъяра доккхий декхараш тIаийцад «Чечингшвейбыт» производственни объединене болхлоша, инженерно - технически болхлоша, гIулакхерча наха. Чакхйоалаш латт хьалхара квартал. Долче, мишта кхоачашду цар шоаш тIаийца декхараш? Ер шу доладелча денз хIанзалца хьа баьча балха итогашка хьежача къаьгга гуш да тIаийца декхараш меттел паччахьалкхен план а низтъа мара кхоачашъеш ца хилар. Цул совгIа юрташкарча цехех цхьаккха а яц паччахьалкхен планахи тIаийцача декхарехи лоархIаеш. Цар бахача наьха заказаш кхоачашдарен бытови гIулакхаш дарен шин бетта задани 78,7 процент мара кхоачашъяьяц.

Грознерча цехашта юкъе къаьстта ледара болх а беш, укх юбилейни шера хадданза тIехьаюсаш хьайоагIарех я Яногъян Михаил, Айриев Георгий Иванович, Агабекян Валерий, кхыбараш керте латтача цехий коллективаш.

* * *

ШийтталагIа пятилетка йолаелча денз даим тIехьаюсаш, паччахьалкхен декхар дукха тIадусаш хьайоагIарех я «Чечингавтотранс» территориальни объединенена чуйоагIача Ошаев Тамерлан Алаудинович керте латтача № 1 йолча пассажирски автотранспортни предприяте коллектив. Цар хIанз беча балхага хьежача тIаийца декхараш меттел паччахьалкхен план а кхоачашъе гаьна ба уж. Духхьал хьалхарча шин бетта цар дIа-хьа ца вугаш висаб 679 эзар пассажир. Пассажирооборота паччахьалкхен план 86 процент мара кхоачашъяннзар. Пассажирски автотранспорт балха араялара коэффициентах а лоархIаяьяц предприяте коллектив.

Укх шера хадданза тIехьаюсаш хьайоагIарех я Зубайраев Iийсаи Умаханов Лечеи керте латтача автоколоннай коллективаш.

Сухалбе, ахархой!

КОАРТОЛАШ ДIАЮВШ БА

ШийтталагIча пятилетка хьалхарча шера паччахьалкхенга кIа, хьажкIаш, коартолаш йохкара планаш толаме кхоачашъярах, лаьттан продукце дикали из яккхара эффективности лакхъяра республика боахамашта юкъе яьржача социалистически яхье призови моттиг яккхарах КПСС обкома, Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совета, облсовпрофа, ВЛКСМ обкома Диплом деннад Назрановски района «Экажевский» совхоза къахьегамхошта.

Цу сийлен доккхача совгIато шоай гIулакхех чIоагIа бIуболлийтан Сийлахьбоккхача Октябра 70 шу дузаш юбилей йолча пятилетка шоллагIча шера лаьттан культураш кхы тIа дикагIа хьувкъае уйла йолаши дIадоладаьд цар шоай кхашкара бIаьстан балхаш.

Лоаццача юкъа 600 гектара тIа коартолаш, доакъара культураш — 500, ялатаи силосан лаьрхIа хьажкIаш 1000 гектар дIае езаш ба уж. ХIа аьнна гIор дIайоаллаше, хьалхагIа макхаш даьха лаьтташ тоа а даь, культураш дIае йолаьй механизатораша.

Иштта, хьалхарча шин дийнахьа 50 гектара тIара коартолаш дIайийнай Евлоев Ахьмада, Аушев Ювсапа.

Татриев Мохьмада, Халухаев Идриса, Толдиев Османа кулгалдеча звеноша.

— Укх шера шийтта звено вIашагIъеллай оаха уж хьалкхеяра, — йоах совхоза директора Галаев Яхьъяс. — Царех хIарапе лелаергья 50 гектара тIара яраш. Механизатораша дош деннад коартолаш дика хьувкъае. Цудухьа агротехнически эггара дикагIча деношка уж дIайийна яхара шоай низаш тIа а дерзадаьд цар.

ДIадахача шера санна, укх шера а цига хьалкхеергья «Волжанка» яха Назрановски района лаьтташка къаьстта дикагIа хьувкъаш яраш.

— ДIае эшараш 2400 тонн йолаш, цу фух ярех 2670 тонн Iалашъяьй оаха, — йоах керттерча агронома Яндиев Халата. — ХIаьта коартолаш дIаюв оаха гурахьа аьхача, минеральни удобренеш тайсача кхашка. ДIадувча фуна химически моллхаш етгаш обработка ю.

Макхаш даьха Iодиллад ялатаи доакъараи лаьрхIа хьажкIаш хьалкхеергIйола лаьтташ. Гайтов Татархан, Нальгиев Осман, Галаев Хьажбикар керте латтача звеноша хьалкхеергья ялата лаьрхIа 700 гектара тIара яраш.

Йоккха опыт йолаш механизатораш ба уж. Цхьа шу дIадахийтац хьажкIаш яхарен паччахьалкхенга йохкарен планаш дикка тIеххоачаш ца еш. Индустриальни технологе дIа ма деххара чакхдоах шоай кхашкара балхаш. ВИР-42 яхача сортах йола хьажкIаш я цар хьалкхеергьяраш.

Къаьстта боккха теркам тIабахийтаб доакъара культураш хьалкхеяра. ПланагIа дIае йоагIараш 550 гектар йолаш дIае лерхI 800 гектар. ХIаьта 500 гектар лаьтта дIалоацаргда вIашагIъэбаьча кенои горохаи. Уж культураш дIайийнай хьалхарча 100 гектара тIа. 12 марта дилла лоа дIадаьлча юха а сихлургда кхашкара балхаш.

С. АУШЕВ.

СУРТАШ ТIА: лакхехьа механизатор Татриев Мохьмад; лохехьа коартолаш дIаювш йоахка агрегаташ.

С. АЛИХАНОВА сурташ.

18 АПРЕЛЕ—КОММУНИСТИЧЕСКИ СУББОТНИК

Фонде дIачулургда 2200 сом

Грозненски района «60 лет Октября» яхача совхоза парткомои директори белгалдаьд 18 апреле Ерригсоюзни коммунистически субботнике шоай коллективо дергдар.

«ЦIеча шоатта дийнахьа» болх беш хургва пхи бIаь совгIа саг. Баьцадаараши соми кхебеча цехера 180 болхло араваргва шоай Iажий бешамашкеи хьалхара баьцадаараш дIадувча кхашкеи. Цар хьинаре къахьегаргда сом боIаш хьаяьха гаьнаш арайоахача, хенашта гонахьара лаьтта оахкача, хий дехка харшаш цIендеча, теплицашка баьцадаарий рассада хьалкхееча, кхы тIа эшараш деча.

Кхаш леладеча цехера механизатораш а ба цу дезача дийнахьа къахьегама овсарле лакха йолаш балхаш де лаьрхIа. Цар дIаюврга 80 гектара тIа хьажкIаш, 25 гектар доакъара лаьрхIа йола свеклаш, 250 гектара тIарча ка болча ялатийнеи иззал хулача дуккхача шерашка тIаювлача баьцаштеи минеральни удобренеш а тайса подкормка ергья.

ХIанз юкъера лаьрхIача хIара дийнахьа 4,8—4,9 тонн шура йохк паччахьалкхенга совхоза хьайбаш леладераша. Цар дош деннад из доккха цIей долча дийнахьа 500 килограмм дукхагIа из дIаяла. ТIаийца декхар толаме кхоачашдара 200 болхло хургва совхоза фермашка къахьегаш.

Совхозе бахаш болча пенсионерехи цIенноаноехи 118 саг уйла йолаш ва цу дийнахьа субботнике дакъа лаца. Уж а совхоза гIулакхерча нахах 45 саг а хургва мехмастерскеоа, кхашкарча бригадай станашка тишденна аьшк гулдеш, къона гаьнаш дIайогIаш, кIираш етташ, кхы тIа эшаш дола гIулакхаш деш.

18 апреле болхлоша даьккха 2200 сом алапи шийтталагIча пятилетка фонде дIачудала лаьрхIад.

Болх беш хургба берригаш

Укх деношка Назрановски района «40 лет Октября» яхача совхоза къахьегамхой митинг хилар. Владимир Ильич Ленин ваь 117 шу дузача цIей сийна 18 апреле Ерригсоюзни коммунистически субботник дара Москва болхлоша дIайолаь инициатива хьаллоацаш къамаьлаш дир кхаши хьайбаши леладераша, гIулакхерча наха.

Цар дош деннад хьалха вIалла ца хиннача тайпара овсарле лакха йолаш цу дезача дийнахьа къахьега. Болх беш хургва 500 саг. ХIаьта царех 350 болхло — шо-шоай массазарча моттигашка.

Социалистически Къахьегама Турпала Кодзоева Бахьаудина, Ленинеи Къахьегама ЦIеча Байракхеи орденаш лелаеча Гелисханов Ювсапа, Оздоев Заьлмаха, Яндиев Султана, Оздоев Руслана, кхыбараша декхар тIаийцад цу дийнахьа шишша норма кхоачашъе. Цар 250 гектара тIа дIаювргья хьажкIаш.

Хьинареча къахьегампа из ди дезде лерхIаш ба совхоза хьайбаш леладераш а. Хьалхалаттача доярнаша Шундалиева Маккас, Дзаурова Мадината, Долгиева Зайнапа, Дзаурова Долатхана, Даурбекова Дугурхана, кхыбараша дош деннад хьалха йоаккхаш хинначунца нийсйича цу дийнахьа шоай доахангара 300 килограмм шура дукхагIа яккха.

Цу дийнахьа болхлошта алапена лаьрхIа хьожадаь 1500 сом пятилетка фонде дIачудала оттадаьд.

А. ЮСУПОВ.

Дош чIоагIа хургда

В. И. Ленин ваь 117 шу дузача цIейна хетадаь Ерригсоюзни коммунистически субботник хьинареча къахьегамца белгалдаккхара доккхий декхараш тIаийцад Грозненски «Трансмаш» завода болхлоша. Къахьегама цIей долча дийнахьа цаI санна массава балха аравала дош деннад цар. Цига дакъа лоацаш хургва заводера 560 саг. Царех керттерча производстве 250 болхлои гIона йолча цехашка 190 саги хьинаре къахьегаш хургва. Предприяте коа, гонахьарча моттигашка лостам беш хургва 120 саг, инженерно-технически болхлой, гIулакхера нах.

Кхыча деношкарчул дукха овсарегIа къахьега дош деннад завода болхлоша. Цу дийнахьа цар хьаергья 25 тракторни прицеп, арахецаргья 17 эзар сома маьха товарни продукци. Коммунистически къахьегама субботнике дуккхача болхлоша къахьегаргда кхоьча материалий чотагIа.

Къахьегама вахте латташ боацараша цу дийнахьа лостам бергба 10,3 гектар йолча моттиге, цар дIайогIаргья 150 ган кIотарги, иштта пар хьагул а даь «Вторчемете» дIалургда пхи тонн тиша аьшк.

«ЦIеча шоаттдийнахьа» шоай хьинар кхо ца деш къа а хьегаш, шоаш цу дийнахьа даьккха 430 сом алапи Машара фонде дIадала дош деннад предприятерча болхлоша.

К. БАШИРОВ.

ХЬАЛХАРА ГЕКТАРАШ

Кхашка трактораш тIаьхха мегаргIйолаш денача шинкхаь дийнахьа ялата лаьрхIа горох 150 гектар, кен — 70, моша доакъар хилийтара вIашагIъэяь горохи кени 300 гектар дIабийнаб Грозненски района «Атагинский» совхоза механизатораша.

Цхьа шу дIадахийтац цар боккха толам ца боаккхаш. Республика кхаш леладераштa юкъе яьржача социалистически яхье хадданза призови моттигаш йоахаш хьабоагIа уж. Техника дика кийчъяьи дIае мел езача культурай фу цхьоалагIча классах долаши дIадоладаьд цар укх бIаьстан кхашкара балхаш а.

Совхоза механизатораша 2200 гектара тIа интенсивни технологегIа хьалкхеду ка бола ялат. Цунна ший ханнахьа минеральни удобренеш а тайса подкормка яьй. ХIанз дика дегIадоагIаш а латт.

Цул совгIа, ялата лаьрхIа 1200 гектара тIа хьажкIаши 1400 гектара тIа тайп-тайпара доакъара культураши хьалкхеергья цар.

Совхозе шерра юкъейоалаяьй коллективни подряд. Звеноштеи бригадаштеи кулгалдеш ба йоккха балха опыт йола ахархой Социалистически Къахьегама Турпал Гайтамиров Ширвани, Акаев Салман, Вагабов Байке, Суганпов Iийса, Ахмадов Паша, Апаев ШаIрани.

— Цар дош деннад планагIа дохка доагIар 3000 тонн долаш паччахьалкхенна 3500 тонн ялат дIадала, шортта мошеи гIожеи доакъар даккха. ХIанзалца шоаш тIаийца декхар кхоачаш ца деш моттиг йитаяц тха сий долча механизатораша. Сийлахьбоккхача Октябра юбилей йолча укх шера къаьстта хьинарегIа къахьега лаьрхIа ба уж, — йоах шеко йоацаш волча совхоза директора Хаснев Султана.

Укх тIеххьарча деношка лоан догIеи делхарах соцаде дийзад кхашкара балхаш. Йокъалушше юха а дIае йолаергья механизатораша культураш.

С. СУРХОЕВ.

ДОАКЪАР ШОРТТА ХИЛИЙТАРА

— Тха хьайбаш леладераша шерагара шу массаза доал дукхагIа доакъар доаккх, — йоах «Красноармейский» яхача совхоза директора Исламов Рамзана.— ХIанз хIара дийкха денача дийнахьа гурахьа дIайийнача баьцашта гIулакх деш хул уж.

ДикагIйолча ханашка удобренеш тайсай, бIаьсти баьцаш дIаюврIйолча кхай тIара лаьтта тоаду. Укх Iай цар кхашка тайсай 25 эзар тонн органически удобренеш, вешта аьлча заданел шозза дукхагIа.

БIаьсти хьалха дIаювш йола культураш дIайийна яьннай, люцерна лерхIаш хинначул шозза дукхагIа а ювш. Ерригаш а бIаьсти 1100 гектара тIа дIаювргья бIаьстанара культураш. 800 гектара тIа хьажкIаши 50 гектара тIа доакъара свеклаши дIаюврга. ХIара гектара тIа лоархIаш 100 килограмм нитроаммофоси аммиачни селитреи тессай.

Культураш дIаювш ба механизатораш Исраилов Абуязид, Цакаев СаIид, сельщикаш Атуев Мувса, Исаев Iарби, кхыбараш.

М. ПАРАЕВ.

ШУРА ПЛАНАЛ ДУКХАГIА

КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК карара кара тела ЦIе байракх еннача «Джалка» яхача совхоза хьайбаш леладераша 576 Iаттах хIаранегара юккъера лаьрхIача дийнахьа 8 килограмм шура йоакхх. Из да цар шоашта из совгIат далара луш дола жоп. Шура базисни лаьрхIачул хьаьнагIа я. Укх квартале планал совгIа 400 центнер шура паччахьалкхенга йохка лерхI цар. ХIара дийнахьа шурий заводе дIайохьийт 40 центнер шура.

Боахаме Iаьсий дукха хул. Соахка хIара бахкача 100 Iатта тIехьара 92 Iаса хьалкхедир. Укх шера кхы а дукхагIа хьалкхеде лерхI уж. Шурий - товарни комплекса ветеринарни лора Вахамурадова Зояс дика вIаштIехьадаьккхад доаханга хьожилга, боккха профилактически болх а бу цо. Цудухьа Iаьсий унахцIенеи дика дегIа доаккхаши да.

Сийлахь - боккхача Октябра 70 шу дизара сийна йолча социалистически яхье хьалха ба доярнаш Хизриева Зулай, Довлетмурзаева Мадина, Закаева Маха, кхыбараш. ХIара дийнахьа шоаш лелабеча хIара Iаттагара юккъера лаьрхIача 10 килограмм шура йоакхх цар.

Х. РАМЗАЕВ.

БIАЬ IАТТА ТIЕХЬАРА 104 IАСА

ДIадахача шера дахкача доахана хIара бIаь Iатта тIехьара 104 Iаса хьалкхедир Гудермесски района «Кошкельдинский» совхоза МТФ коллективо. Шоаш хьалкхедеча къонача доахана чотагIа Iул тоаду цо. Цхьа етт бисанзар Iаьхара.

— ДIадахача шера планал тIех оаха паччахьалкхенга шурен дулхи дехкар, — яхаш дувц совхоза директора Исмаилов Убайда.

Укх шера а лакхлуш я хьайбай продуктивность. ХIанз 250 Iаттах хIаранегара юккъера лоархIаш 9 килограмм шура йоакхх. ХIаьта хьалха латтача доярнаша Шидаева Халисата, Дасаева Марема, Малаева Манзата — 10 килограмм. Укх шера 3,5 эзар килограмм шура яккха декхар тIаийцад цар. ДIабахача шин бетта царех хIаране 700 килограммал дукхагIа шура яьккхай хIара Iаттагара.

Скотникаша Магомадов ВахIида, Мальцагов Минкаила, Исаков Сайд-Саляхьа, Дунгуев Нажмудина, кхычар дика гIулакх ду доахана.

ЛийрхIачул 70 центнер дукхагIа дулх дехкад, хIаьта 55 центнер дукхагIа шура а йохкаргья.

Хьайбаш леладераша пятилетка хьалхарча шин шера задани Сийлахь-боккхача Октябра 70 шу дузаш кхоачашъяра тIехьа шерра социалистически яхь йоаржаяьй.

У. ДЖУГАЕВ.

СССР ОБОРОНА МИНИСТРА ПРИКАЗ

1987 ш. 25 март № 93 г. Москва.

Бокъонца дола тIема гIулакх дара оттаяь ханаш яьха баьнна тIема гIулакхаш тIара нах СССР Герзаццарча Низий мугIарашкара дIа а баьха запасе бахийтара хьакъехьа а, гражданаш 1987 ш. апреле - июне аргIанара бокъонца дола тIема гIулакх де тIахьехара хьакъехьа а.

«Массава а тIема гIулакх де декхарийла хиларах» долча СССР Законага хьежжа приказ лу аз:

1. Бокъонца дола тIема гIулакх дара оттаяь ханаш яьха баьнна хьада ха а йолаш тIема гIулакхаш тIа хинна нах 1987 ш. апреле-июне Советски Эскара, ТIема-Форда Флота, доазон тIарчеи чурчеи бIун мугIарашкара мукъа а баьха запасе бахийта.

2. Укх приказа 1 пункте бувца тIема гIулакхаш тIара нах запасе бохийташ хиларца дувзаденна тIахьехача дийнахьа 18 шу доалаш, бокъонца дола тIема гIулакх де тIахьехарах ханна мукъабовлийта бокъо йоацаш бола маIа нах, хIаьта иштта, тIахьеха ха йола боккхагIбола, тIахьехамах тIехьабахара бокъо яйна гражданаш, Советски Эскаре, ТIема-Форда Флоте, доазон тIарчеи чурчен бIу тIа бокъонца дола тIема гIулакх де 1987 ш. апреле-июне тIахьеха.

3. Приказ дIакхайкадолда ерригача роташка, батареяшка, эскадрильяшка, кемаш тIа.

СССР оборона министр Советски Союза Маршал

С. СОКОЛОВ.

ПАРТИЙНИ ВАХАР: БАЛХА СТИЛЬ

КОММУНИСТАША МАСАЛ ГОЙТАШ

ДIадахача шера бIаьсти КПСС Нохч-ГIалгIай обкома бюро заседане дийцар Советски районе XII пятилетке социально а экономически а дегIаахара план оттаяра опытах. Цунца дувзаденна района 18,5 миллион сом капитальни вложенеш хьожаьяй. Тха масштабашка диллача йоккха средстваш я уж. Оаха дIадоладаьр республико ишттa хьаллацар бахьан долаш керда цехаши предприятеши хьае, хIанз йолчарна реконструкци е таро хургья тха. Пятилетка чакхйоаллаш юрта боахама производства боарам кхозза дукхагIа хилийта лерхI оаха. Дукха средстваш дIайохийтаргья наькъаш дехкаш, социально-культурни а бытовой а лоархIам бола объекташ хьалъеш.

Лоаман мохк хIанз шозлагIа хьахулаш боагIа ала йиш я. Пайда ца эцаш цхьаккха а таро ца йита гIерт тхо. Промышленни продукци арахецара боарам соахка цкъан ахаззен дегIабенаб. ГIишлонхоша караерзаяьй 3 миллиони 600 эзари сома маьха капитальни вложенеш — чакхъяьннача бIарччача пятилетке хиннараш миссел. ДIадахача шера юрта боахаме яьккхай 6,43 миллион сома маьха продукци. 1985 шера хиннач чул шозза дукхагIа я из. Дукххача шерашка зе деш хиннача цу даькъо 611 эзар сом пайда баьб, планагIа 363 эзар сом долаш. Хьалха хинна материальни лард йолаш дегIабенаб производства из боарам. Хьалха хинна оборудовани латт цехашка, ше хиннараш да боахамашкара лаьтташ а техника а. Цхьабакъда, балхацара наьха гIулакх хувцаденнад. Из да керттера дар.

Болх ишттa вIаштIехьбаккхара хьалхаьлнна дIаэттар партийни организацеш. Организационно-партийни, политико-кхетама балха центр производственни подразделенешка, цехашка, бригадашка, звеньяшка яьккхар. Тахан партийни болхлочо дечун мах бу цо юкъарча гIулакхашта юкъекхухьача даькъага хьежжа. Шийна тIадилла декхар кхоачашдара масал гойташ, компетентни, дисциплинированни, цIена хила веза из. Из принцип я тха производстве а партийни организацешка а кадраш хьахоржача.

Пленумашка, партийно-боахама актива собранешка, парте райкома бюро заседанешка оаха дувцар цаI да — экономика дегIаккхуалара, социально-культурни дешаш къестадара темпаш сихъяра йола политически лини лергIа чакхйоахилга. Боахама доал дара механизм эргаьккха тоаярца, прогрессивни йола технологи юкъейоалаярца, кадрай уйлаш хувцарца дувзаденна дола чоалхане дешаш пятилетка чакхъялалехьа къоастаде дезаш да тхо.

Тха района тахан эггара халагIа йола проблема я къахьегама ресурсашка хьежжа наха болх бе моттигаш ца хилар. Хьалха тха районера 1,5 эзар гаргга саг хIара шера кхычахьа балха дIаухар. ХIанз царех кхоалагIа долча даьъана шоаш бахача болх бе моттигаш вIаштIехьъяьхай оаха, цхьабакъда, из хьалхара юхьиг мара яц. ХIанзачул тIехьагIа дукха де дезаш да тхо общественни производстве массане а даькъа лоацилга Iалашдара. Цу гIулакха промышленносте, юрта боахаме мощносташ дегIаккхувла еза, мел эшаш дола социальни хьалаш хьаде деза юрташка.

ДIадахача шера июнь бетта хиннача парте райкома пленуме дийцар оаха къахьегама ресурсех пайда эцилга тоадарах. Укхаза белгалъяьккха программа — производстве мощносташ дегIакхувлилга, промышленносте, юрта боахаме, гIишлош хьалъеча, бытовой гIулакхаш деча кхы тIа балха боацараш юкъеувзилга кхоачашъеш да тхо. Ишттa кхоачашъю оаха халкъа боахама кадраш кийчъяра, царна переподготовка яра оттаяь перспективни план. Цехашка, бригадашка, звеньяшка къахьегама овсарле лакхъяра тIаерзаяь идеологически мероприятеш чакхйоахаш да тхо.

Пленуме ше ма дарра дийцар къахьегама ресурсех пайда эцара районе латтача хьалех. Чакхъяьннача пятилетке цу даькъе де дезар даьдац. Геттара лоха темпаш йолаш дегIанхай промышленность. Район социально-экономически дегIаккхувлара лард хила езача цу отрасла шера арахецаш хинна продукци 2,3 миллион сома мара яцар. Масала, мехлесхоза дIаяхача пятилетке юкъера лаьрхIача шера хьаеш хинна продукци 1 миллион 150 эзар сом яр. валови производства шера IотIаккхетар ерригa а 0,04 процент мара яцар. Геттара лоха хьокхам ба из. Тахкача гучадаьлар из ишттa хилара бахьан — эггара хьалха сага факторах эсала пайда эцилга. Къахьегама а быта а хьалаш вIаштIехьдаьхадацар, керттерча фондех бизза пайда эцацар.

ХIара шера лохлора капитальни гIишлош хьалъяра, наькъаш дахкара боарам. Цох чIоагIа гIалатдаьлар тхо. Боахамашта, бригадашта, фермашта юкъе тешаме транспорт леларгйолаш наькъаш дац, тоъаш яц фусамаш, медицински учреждениеш, клубаш, библиотекаш.

Юрта боахаме дукха зеа деш, декхараш а хьерчаш чакхъяьлар пятилетка. Кхыметтел дукхагIа пайда луш хиннача тхьамках хьахулар а иттлагIча пятилетке хиннач чул кIезигагIа дар.

Уж гIалаташ дувлийтараш а уж тоаде дезаш дараш а тхо да. ХIанз ерригача партийни актива низ тIаберзабаьб оаха лоацача хана боахамий экономика чIоагIъяра, лоаман юртий къахьегама а быта а хьалаш тоадара, наькъаш ца хиларах цхьан хана йита хинна гаьнна яда юрташ хьатоа а еш, укхаза нах баха ховшабара.

1990 шу чакхдоалаш промышленносте шоззен юрта боахаме кхоззей айлургба арахецача продукце боарам. Кхы тIа а 2 эзар саг балха юкъеозаргва. Цу гIулакха хьалхара гIа баьккхаб оаха. ДикагIа пайда эца даьннад тхо промышленни предприятешка йолча таронех, дика хувцамаш хулаш доагIа юрта боахаме а. Дийбад тха яха, хIанз 1990 шера хила лаьрхIараш миссел да уж. Пятилетка чакхйолаш колхозашкеи совхозашкеи 14 эзар устагIа хила безаш хиннача, 18 эзар ба тахан. Уж леладе помещенеш, доакъар да.

Чакхъяьннача пятилетке юкъера лаьрхIача шера даьккхачул шозза дукхагIа да соахка чуийца тхьамка. Цул совгIа, районе дIадоладаьд коартолаш, поккарий, яйаш лелаелга. Тха дерригача боахамаша зе ца деш чакхдаьккхад шу. Из хьалха хинна хIама да. ДIахо йодача хана йизза боахама расчет а йолаш, болх бергба цар.

Атта чакхйоал ала йиш яц эргалоний процесс. производствана доал дара кадрай уйлаш хувцилга. Къовсамаш долаш моттигаш нийслу, ира проблемаш увтт партийни собранешка. Цхьабакъда, ишттa дар аьнна харцахьа хIама дац. Наьха дикагIа къахьегa, дикагIа баха безам ба, цудухьа хьадех цар болх тоабелга, машар бац ледарлонаш лелаечарца, боахама доал во дераща.

Хьаэцаргья вай «Альпийский» яха совхоз. Эггара хьалха шоашкара доагIар хьадеш ба совхоза директор С. Абдулазиеви парторганизаце секретарь А. Келоеви. Коллективагара цар хьадехар — дисциплина чIоагIа хилар, тIадилла гIулакх кхоачашдар, боахам дегIаухилга сихдар. Хьалха тIехьаюсаш хинна совхоз хIанз рентабельни я. Дукха къахьег укх боахамо гаьнна яда даьгIенаши цонаши караерзаяра. Юхаметтаоттаяьй цхьан хана нах арабаьнна яьсса хинна Химой яха юрт. Тхьамка, коартолаш, хьайбаш леладу кагирхой хозрасчетни бригада вIашагIъеллай укхаза. Ахка а гуйре а бунашка, палаташка яьккхай бригадо, Iай кердача фусамашка чубаьннаб. Сборнощитови 15 цIенах латтача хьалхарча улицах Ленина цIи тиллай. Цхьан цIагIа цIе уголок, библиотека, медицински пункт, тика я. Бригада эша электроэнерги лоаттаеш шоай дизельни станци я. ДIадахача шера бригадо паччахьалхенга ехкай 200 эзар сома продукци, 30 эзар сома пайда баьб.

Районе дикагIйола бригада а яь, из коллектив хьалхарча мугIарашка дIаоттаьр я парте обкома членалла кандидат К. Албакова. ГIулакх довзаш, болх вIаштIехьбанкха ховш, лакха дисциплина йолаш я из. Цудухьа цох нах теш, цунна тIехьабовл.

Болх дика вIаштIехьбаьккхаб «Ленинский путь» яхача колхозе а. ДоагIар хьадехаш, массане а хьинар айдеш къахьег укхаза. Лакха я производственни а технологически а дисциплина. ДIадахача шера 240 эзар сома пайда баьб совхозо. Дукхача шерашка укхаза ца хинна хIама да из. Соахка 100 тонн доккъадаьча тхьамка листаш ехкай, 1,5-зза дукхагIа да из юкъера лаьрхIача чакхъяьннача пятилетке цхьан шера доаккхаш хиннал. ДукхагIа шура яьккхай хьалха зе деш хиннача. Хьайбаш дика Iангара доалаш латт. Уж дика хувцамаш хиннадале а, шоаш даьчох тоъам баь Iе безам болаш бац болхлой. ТIадоагIача шера а, пятилетке а дукха дукхагIа де безам болаш ба укхаза.

Дика хувцамаш хиннад XX партсъезда, Кирова цIерагIча, «Керда вахар» яхача колхозашка а. Массанахьа а хIанзалца яьсса яьда территореш караерзаеш латт. Хьалха шоай хьайбаш а кхоабаш жукнаргаш лийннача, хIанз доал деш я хозрасчетни производственни подразделенеш. Лоамашка доакъар Iалашду, якаш, жа дебаду, говраш лелаю. XX партсъезда цIерагIча колхозе цу тайпара кхо бригада я Эдихое, Дышне-Мехка, Бечиге. Дукха нах ба лоам даьсса даьда лаьтташ карадерзадеш. Аьхки палаткашка а бахаш, хьайбаш чулоаттадс помещенеш, шоашта чубаха цIенош хьалдеш хиннаб уж. ХIанз хутораш йолча кастта хоза поселкаш хургья. Боахама центральни усадьба царца ювзаш наькъаш дохкарга. Хьайбашта шортта доакъар долча, коартолаш дIае, сомий бешамаш, покхарий леладе моттигаш йолча кхоачаш кIоаргга лоамашка гIолла дIабаржаргба боахам.

КПСС XXVII съезд хиннач чул тIехьагIа даьчун района коммунисташа объективни мах бу. Партийни балха стиль а метод а, производствана доал дара дукха а хIама дикагIча оагIорахьа хувцаденнад. ДикагIа кийчйий чакхъювл пленумаш, бюрош, колхозашкара, совхозашкара партсобранеш. Организационни балха центр хIанз кабинеташка а йоацаш, кхашкеи фермашкеи я. Цунца цхьана дукха резерваш юс пайда ца эцаш.

Хьаэцаргда вай укх тайпара масал. «Керда вахар» яхача колхозе опыт Iоаьйй бригадни подряда хьисапе чуоттадаь хьайбаш кхабара. Лоаццача хана кхозза дукхагIа хиннад тIаккхета дулх. Боахама хьалха хиннача материальни база кIийлен тIа даьд из. Хьайбаш леладеча гIулакхаш ишттa дика ца латтача боахамашка а шерра дIайоаржаее еза из опыт.

Цхьаькха цхьа масал. Боахамий хьайбаш кхоабача объединене партийни организаце балха юкъе да хьаэца мегаргдолаш дукха дика хIамаш. Лакха айбаьб укхаза сага фактора лоархIам. ТIехьара хьахулачунга хьежжа да наха луш дола алапеш. Хьайбаш леладечар, доакъар кийчдечар къахьегама а быта а хьалаш тоадаьд. Дназза хIана бац аьнна продукци яккхара боарам лакхбеннаб. Хьалхалаттача цу боахама социалистически яхь вIаштIехьъяккхара опыт хьанийцача, масала, XX партсъезда цIерагIча колхозе белггала алсамъяргъяр хьайбай продукци.

Продукци дукхагIа яккха дукха таронаш я тхьамна леладечар а. Хьалха хиннача хьежача валови производство шозза дукхагIа яр цун соахка, паччахьалхенга ехкай 260 тонн тхьамка лист. Из дика аьттув ба, хIаьта а таронашка хьежача цох а тоъам баь Iе йиш яц. Укх шера 500 тоннал кIезигагIа йоацаш йоккха лерхI оаха из продукци. Цу гIулакхо йоккха экономически эффект енна а ца Iеш, тахан деш хIама доацаш лелача нахах дукххабараш общественно-пайданеча къахьегама юкъеозаргба. Боахамашка хIанз тIатеIIа из болх чакхбоаккхаш ба, парникаш хьаьй, кхы тIа лаьтташ хьакъоастадаьд, социалистически яхьа хьалаш оттадаьд.

Социально дегIаахара программаца дувзаденна доккхий декхараш латт тхона хьалхашка. Шерде деза гIишлонхой балхаш, кадрашца чIоагIъе еза гIишлош хьалъю организацеш.

Гучча бесса, де дезар кIезига дац. ХIаьта а оаха доккхал ду кIаьд а ца луш, наха хьинаре къахьегаш хиларах. Цига хьалхле коммунисташка я. Са тассалехьа ферме е саррахьа парникаш йолча, делкъийна кхай тIа механизатораш болча парткома секретарь е партгрупорг ца кхеташ Iергдац шо. Пятилетка кхоачашъяра дош мел къоастадеча хьалха ба партийцаш.

Л. ДЗЕИТОВА,
КПСС Советски райкома хьалхара секретарь.

Ножай - Юртовски районерча Мескеты яхача юрта комплексни приемни пункт хьа а йийлла болх беш йола цхьайтта шу дизад. Цун коллектив йоккха яц, верригa а цига къахьегаш вар пхи саг мара вац. Цхьабакъда, барт-цхьоагIо йолча цу зIамигача коллективана карагIдувла дика гIулакхаш дукха да. Цо барзкъаш тег, дехар тоаду. Каст-каста приемни пункта болхлой хьайбай фермашка бахе, царна эшаш дола гIулакх деш хул.

Приемни пункта коллектива болх дика вIаштIехьбаьккхаб цун заведующе Халимова Кемисас. Бахача наьха хьашташ дизза кхоачашдара ший низ кхоачар ду цо.

СУРТА ТIА: К. Халимова.

З. БАТЧАЕВА сурт.

№ 16 ЙОЛА «АГИТАТОРА БЛОКНОТ»

Кепатеха араьлннай КПСС Нохч-ГIалгIай обкома пропагандан агитацен отдела «Агитатора блокнот» яхача журнала аргIанара номер. «Республикански Iилма-практически конференцена накъадолхаш» яхача рубрикана кIал я педагогически института. Iилман коммунизма кафедра заведующе, доцента Г. Голева «Цхьа дезал санта» яха статья. Ишттa цу рубрикана кIал я Грозненски мехкдаьтта института КПСС исторе нафедра заведующе, доцента М. Мамиловен доцента Г. Овчаровен «Болхлой тIахьожама хьалхара ког» яха статья.

КПСС XXVII съездо дIа ма деххара лекционни пропаганда эргаяккхара а из дIахо тоаяра а де дезар дара республика партийни комиташа баьча балха итогех лаьца КПСС Нохч-ГIалгIай обкома секретариата тIаьйца соцам кепатеххаб журнало.

«Грозненский рабоче» — 70 шу» яхача рубрикана кIал я журналиста А. Горнова язъяь «Ленина цIи дег чу йолаш» яха статья.

Самашкински консервни завода директорах В. Ахмадовх лаьца зарисовка я журнала тIа. Бахача наха бытовой гIулакхаш мишта ду дувц республика бытовой гIулакхаш деча министра заместитела М. Албастова.

ВАХАРЦА ГIА БОАХАШ

«Грозненский рабочий» газета—70 шу

1917-ча шера март бутт. Дукхача бIаьш шерашка доал даь самодержави тIера дIаккхессай Россе. ГIадбаха. Хувцамаш, массанахьа а хувцамаш... Царех керттерадарех цаI — большевикий ленински парти подпольера араялари цун кепайоазон органаш гуччахьа болх бе дIайолаялари. Петрограде, Москве, Урале, СибарегIа, Кавказе арадувл керда пролетарски газеташ. Эггара хьалхарчарех цаI — Грозненски большевикий трибуна, дега тIара, езалуш, дуккха маIан долаш «Товарищ» яха цIи а йолаш.

Цу хана денз 70 шу даьннад. Боккхача новкъа шера гIа боаккхаш хьаденад газета Грозней Нохч-ГIалгIайчени партийни организацеца цхьана. Хувцаеннай цун цIераш: «Товарищ», «Известия», «Красный повстанец»: «Красный труд», «Нефтерабочий», юххера а «Грозненский рабочий», формат шерлуш, тираж тIаккхеташ хиннай. Цхьабакъда, цIаккха а хувцабеннабац ишттa хIанз болаш а ба цун чура чулоацам — Ленинен Коммунистически партен сийлахь — доккха гIулакх тешшаме хьаллоацилга, вай мехка керда, къаьгта йола общество хьаяра къахьегамхой оарцагIбоахилга.

«Грозненский рабоче» керттераярех цхьа тема я вай мехка халкъий сийлахь-доккха, дохаргдоаца доттагIали КПСС Ленински къаман политикан пропаганда яр. Вай республика вахара хьоккхамашкеи факташкеи гIолла дIа а гойташ, Советски Iаьдал латтача шерашка хинна доккхий хувцамаш, къьыган масса оагIорахьен дIадовзийта гIийртад газета массаза а, цо дийцад цхьана тIемеи къахьегамен мугIарех сийрда кхоане бахьан мишта къовсам лоаттабаьб эрсаша, нохчаша, гIалгIаша, кхыча къамий викалаша. Цу хьакъехьа материал шортта йолаш я Нохч-ГIалгIайчене. Вай республика кхелашка чIоагIа дакъа лаьцад сийле йолча революционераща интернационалисташа С. М. Кирова, Г. К. Орджоникидзе. Дукха терко еш хиннай лоамарча халкъий В. И. Ленина.

Газета оагIонашка беттагара беттага, шерагара шерага хьажа йиш я. Из къулбаседа Кавказе гIолла Советски Iаьдало баьча наькъа сийрда летопись я. къели боадон дIаяккхара, вай лоаман мехка керда, сийрда вахар хьалдара. Хьалхара пятилеткаш, колхозаш вIашагIйоххар, кулакашцара къовсам, мехкдаьттан нефтехимически промышленность дегIайоалаяр, Сийлахь-боккха Даймехка тIом хинначул тIехьагIар машаре ха—цу ерригача процессаша шоай лоархIамера моттиг дIалацай «Грозненский рабочий» газета оагIонаш тIа.

Къаьстта, дукхагIйолча, укх тIеххьарча ханарча газета публикацеша хьагойт партийни организацейи къахьегама коллективайи эргалонаш яра. ЦК апрельски (1985 ш.) Пленума, КПСС XXVII съезда, цул тIехьарча Пленумий соцамаш кхоачашдара баь болх. Къаьстта тIахьожам оттабаьб шу долалуш къахьегама коллективаша тIаьйца социалистически декхараш кхоачашдара.

Съездо хьалхашка оттадаьча лоархIамерча декхарех цаI — экономика кулгалдар ма могга эргадаьккха-тоаделга. Газето юкъейоалаяьй «Доал дара механизм эргаьккха тоае» яха массазара рубрика. Критически анализ яьй «Красный молот» яха машиностроительни завод санна йолча йоккхача промышленни предприятешта, машинаькъа узла, гIишлон индустре цхьайолча предприятей балха. Кепатехай «Аритмия», «Инициативана дола гIабаш», «Барт хилар ал меттел — вIаши эгIар», «ДIадоладара йола инерци», «Барт ахчал безагIа ба», «Долгостроя хроника», ишттa кхыйолча статьяштей корреспонденцештей.

Газета тIа белггала моттиг дIалаьцар «Советская Россия» яхача колхоза председатела С. Амхадова «Зе деш дола боахамаш хила йиш яц» яха статья ювцаро. Статьяс массазарча рубрикана ший цIи ялар. Цун кIалха кепатехай 30-нел совгIа йолча йоккхача выступленешта. Юртара мугIарерча къахьегамхоша, специалисташа, совхозий директораша, колхозий председателаша, РАПО болхлоша хьадда критически форме дувцар республике хьахиннача хьалах: 88 колхозои совхозои массехк бIаь эзар сомагара миллионага кхаччалца а кхы дукхагIа зе деш болх баьб. Цу хьал тIа хиннай «Советская Россия» яха колхоз а. Цхьабакъда, С. Амхадов председатель хержача цхьан шера боахамо хьалха ше даь хинна зе юхаметтаоттадир. Толама керттера фактор: ерригача производственни участкашка подряд юкъейоалаяр, цу даькъе дезала яр а йолаш. Из статья ювцача дакъа лоацаш хинначар кхоачамбоацарашта а уж нийсдаларах бехке барашта а критика яь а ца Iеш, гIулакхаш тоаде таро лургйола никъ лехар.

С. Амхадова выступлени КПСС обкома бюро йийца а йийца, могайир. Парте райкомий, юххьанцарча парторганизацей, боахамий кулгалхой колхозашеи совхозашеи зе деш хилар дIадаккхара де дезараш тIаэца декхарийла баьб. ХIаьта хIанз шу чакхдаьннад. Цхьабакъда, деррига а даьдац. ХIаьта а тIехьадуса боахамаш 12-га кхоачаш кIезигденнад. Из деш газета коллективо а дакъа лаьцад.

Дукхача хана денз меттахьара ца йоалаш лаьттача экономике толамаш даха йиш яц. — йоахар КПСС XXVII съезде. — халкъа боахаме партийни кулгал дара стилеи методашеи кардинально тоа ца йича. Съезда решенеш кхоачашъяра тIаерзаяь «Грозненский рабочий» газета партийни болх эргабаьккха-тоабара наькъаш шерра, гуччахьа дувцилга, вахара ерригача сферашка цун влияни чIоагIъелга вIаштIехьдаьккхар. Цун юхьиг дIайолайир хьалха КПСС Заводской райкома хьалхара секретарь хиннача, хIанз КПСС ЦК балха хьожаваьча Д. Тарасова «Духхьален цIенача дег тIарен» яхача выступленеца. Из ювцача дакъа лаьцар мугIарерча коммунисташа, партгрупоргаша, юххьанцарча парторганизацей, КПСС райкомий, горкомий секретараша. Кепатехар укх заголовкашта кIал: «Бакъдар аргда вай», «ЭгIазвигар а ца кхераш», «ГIулакх бахьан дар дIаалар», «Данза дисараш», «ТеIIа багIараш эшаш бац», «Кулгалхочунгара хоаттам къаьстта ба», «Селханарча денца», «Горком — диспетчерски яц», «Кхоачаш ца еш йиса решенеш», «Отчет лу директора», «Хувцамий белгало» яха, ишттa кхыйолча статьяшта, корреспонденцешта, письмошта. Цу къамаьла итог йир «Эргалоний хьалхара итогех» яхача статья тIа КПСС Нохч-ГIалгIай обкома секретара В. И. Дмитриенкос.

КПСС XXVII съезда дIадеххача тайпара хувцалуш латт халкъа депутатий моттигерча Советий болх. Газета къаьстта теркам тIазаб социальни проблемаш къоастаеча цар лоацаш дола дакъа хьахьокхара. Ца хаддаш кепа етт «Советаш вахарца гIа боахаш я», «Социальни политика — болх беш я», «Юрта — социальни хувцамаш», «УнахцIено» яха программа: кхоачашъяра наькъаш» яхача, ишттa кхыйолча рубрикашта кIал тайпатайпарча материалашта.

Бокхха теркам тIабохийт къа ца хьегаш йоахача доходащцеи цар чотах баха гIертаращцеи къовсам лоаттабара. Цахаддаш лелаю «Вай принцип — къахьегарга хьежжа хьал-таро» яха рубрика. Цох лаьца яздерашта юкъе ба городерей юртарей къахьегамхой, партийни советски актива, правоохранительни органий болхлой. Боахама, милице, суда, прокуратура органий, бехктокхам чIоагIбар эшаш хилар белгал а доаккхаш, газето шерра дувц республикера болх ца бу тоъал дукха нах общественни къахьегама юкъеозара дечох. Ачхой-Мартановски районе цу хьакъехьара хьалхара опыт ювцаш яр «Юхьиг» яха оагIув. Цу даькъе «Саги социальни проблемаши» яхача рубрикана кIал кепатехай цхьайола критически материалаш а.

Вай Даьхе шийн сийлахьча юбилейга йода — Сийлахь-йоккхача Октябрьски Социалистически революце 70 шу дизарга.

«Ленина дага а латташ Октябра наькъаца» — цу рубрикана кIал дувц партеи халкъен лоIамагIа революцегара денз таханарча денга кхаччалца Нохч-ГIалгIай республике хиннача гIулакхех.

Газета балха шоллагIа лостам — «Сийлахь-боккха Октябрь вай мехка кхелашка» яхача рубрикана кIал материалаш кепаеттар. Укхаза шоай дош оал Iилманхоша—историкаша, социологаша, экономисташа. Цар дувц паччахьа дIаваьккхачул тIехьагIа парте лоIамагIа лоамашка хиннача Iаьльмате доккхача хувцамех, экономически культурни сферай даькъе карагIдаьннарех. Юххера а, кхоалагIа лостам — «Къахьегамца революци дIахо югаргья вай». Из ерригa а хетаяь доккхача юбилея сийна йоаржаьяьча социалистически яхьа, планаши социалистически декхараши кхоачашдара. къахьегама коллективашка чура резерваш гучаяхара. мехка экономика дегIайоалаеча доагIаш дола дакъа юкъедахьара.

Кхы а цхьа хIама ала ловра сона. Общества вахара хIара хано вайна хьалхашка увттаю къоастае езаш йола проблемаши декхараши. Из гIулакх кхы а толамегIа дIагIоргдолаш, газетера дош дикагIа кхеталуш хила деза. ХIаьта газет дешарашка из дикагIа дIакхоачаргда, нагахьа санна вай статьяш, очеркаш фельетонаш, репортажаш безам тIаозаши цIенача меттаца язъяьи хуле.

Цу даькъе «Грозненский рабочий» газете керттера я ерригa жанраш дика я, еша дог ца доагIарашкара дIанийккхача, яха принцип. «Еша безам ца боагIа». материалаш дIаяхар духьа фу ду оаха? Дукххача шерашка арахец кIиранден лаьрххIа оагIув. Укх тIеххьарча пхе шера хьаю газета шоаттден выпуск, цига кепатох кхычарна тара йоаца а ира а материалаш. Цхьан шоаттдийнахьа арайоакх «Грозный» яха оагIув. Цига шоана корадоагIаргда дукха хIама бIаргадайнача наьха дагаухараш, города хьаьшацара интервью, и. кх. дI. Цул тIехьагIа доагIача шоаттдийнахьа арахец «На шампур» яха подборка, шинарча дийнахьа хьаю «Диалог» яха оагIув, цига кепатох морально-этически тематиках йола материалаш Кхаьрача дийнахьа газета тIара еша йиш я «СалаIара доазонаш», пIаьраска дийнахьа «Бокъо ле бокъо ца ле» яха подборкаш.

Лоацца аьлча, кIиран хIара дийнахьа кийчъю лоархIаме е еша безам хургбола материал. Из хиланза даргдоацар да. Цхьабакъда, юкъейнса материалаш а теркам тIа ца бохийташ йитац: пайда боацар, еша дог доагIаргдоацар юстарйоаккх. Газета сакъердамегIа, майрагIа хилийта тхона новкъостал ду цун оагIонашта критика дукха хиларо. ДIадахача шера кепатехай 900 критически материал. Царех ала йиш яц уж хозахета тоха мIарилг я аьнна.

Берригача советски журналисташа санна оаха дог раьза хинна тIайицад критикана доазув хургдац аьнна парте съездо аьнар. Цул тIехьагIа газето маьхалъяьхай хьалхарча хана хургьяр е хургьяцар аьнна къовса йиш йола фельетонаши статьяши.

Къамаьл дац, газет декхарийла да парте решенеш кхоачашъеча городерей юртарей къахьегамхой толамех, царна карагIдаьннарех дувца, общества вахаре, къахьегама коллективашка дикалгахьа дола хувцамаш дувца. Газет массахана санна да кердачуннеи хьалхалаттачуннеи коллективни пропагандисти агитатори, доккхийча сийлахьча гIулакхашта къахьегамхой оарцагIбоаха низ. Ленина цу хьакъехьа аьнначун маIан дайнадац. Бакъда, тахан журналисташ, рабселькораш, газет дешараш парте дIадеххача тайпара хьалхашкахьа дар дикагIа го, долаш долчун бакъахьа мах бе, кIайдар кIайн Iаьржер Iаьржен да яха баьннаб. ХIаьта Iаьржадар укх тIеххьарча шерашка тоъал дукха хьаIайнад — кепайоазоно лирагIа къовсам лоаттабу цу зуламца. Цу тайпара къовсам лоатта а баьб, дIахо кхы а чIоагIагIа лоатта а бергба.

Парте дIадех хIара хIаман ши-ший юхь-сибат хилар. Шола даь бераш санна шоайла тара дола, цхьатарра материалаш кепаетта газеташ деша дог дагIац. «Грозненский рабочий» ший юхь йолаш да, из ишттa хилийта гIертаргда тхо дIахо йодача хана а. Йолаш я тха газете мара йоаца рубрикаш: «ЦIимхарча письмона жоп лу», «Ирача хаттара жоп лу», «Вай могаю а вай харцъю а вахара позици», «Критика ераши критико бехке бераши вIашагIкхетар», «На шампур», и. кх. дI. Редакце общественни приемнера репортажаш а ешаргья оаш. Редакце газет дешаращца вIашагIкхета ловш ба республикера кулгалдара дукха а болхлой. Цу тайпара вIашагIкхетараш Iалашхате пайдане да. Цига вIашагIкхет ведомства кулгалхо, юрист, журналист, цига къоастаду чоалхане а хала а дешаш.

Тахан цIенлуш йоагIа вай мехка тIара сигале, хиланза даргдоацача хувцамий мух хьекх. «Грозненский рабочий» редакце дукха письмош ух газет дешарашкара общественни корреспонденташкара, цар дIадех гонахьа хулаш долча гIулакхашка оаха хьинарегIа дакъа лацар, кхоачамбоацаращца, сеца латтарца къовсам лоаттабеча областной партийни организацена дукхагIа новкъостал дар. Цхьабараша дIадех социальни сфере дола кхоачамбоацараш дIадахара хьадда гIулакхаш чакхдахар, вокхар — кадрови политикера гIалаташ дIадахар, кхоалагIчар — идеологически политически балха эргалонаш яра беррига низ тIабахийтар.

Вай заманца товш доаца гIулакхаш дIадахар дIадех наха. ХIанз хьатIаэттай вовзаш-везаш, гаргара, тайпан ва яхаш харцчун гадахар, кхааш нийдар, зуламерча наькъаца гулдаьча рузкъах ваха гIертар дIадаккха деза ха. Кхы а дукха хаттараш да республика къахьегамхой садуаш. Цудухьа цар дIадех газетагара из эргалонаш яра хьалхарча мугIарашка латтар, ленински нормаши принципаши лелаяра принципиальни никъ лахар, общественни дог-уйла хьахулача хьинаре дакъа лацар, мохк социально-экономически дегIаухача Нохч-ГIалгIайчено юкъехьош дола дакъа алсамдаккхара цо новкъостал дар.

Кховзткъеи итт шу — саг а газет а тоъал доккха хула ха. «Грозненский рабоче», цун коллектива, авторски актива чоте кIезига дац творчески карагIдаьннараш. Цхьабакъда, керттердар, тхона хетачох, хьалхашкахьа да. Тахан ерригa советски пресса шийна партийни онк доллар дIагойташ экзамен дIалуш я. «Грозненский рабочий» а из деш да. Тхо чIоагIа тешаш да из экзамен дIаяла тхоай низ кхоачаргхиларах.

Д. БЕЗУГЛЫЙ,
«Грозненский рабочий» газета редактор.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета массазарча комиссешка

УнахцIено лораяра, социальни Iалашо яра йолча комиссен кхалнаьха къахьегамен бытен ноанал а берал а лорадара дешаех йола Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Комиссен цхьана хиннача заседане «Шалински района деша даха ха йоацача берий учрежденешка берий унахцIено лораелгахи хIанзарча хьалашка из тоадара де дезарехи» долча дешага хьежар.

Нохч - ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета массазарча комиссе белгалдаьккхар, Шалински районни исполнительни комитета, халкъа депутатий моттигерча Советаша, профсоюзни органаша района деша даха ха йоацача берий учрежденешка берий унахцIено лораелга тоадара хьакъехьа белггала болх беш хилар.

XI пятилетка шерашка финансировани яра ерригача источникий чотагIа 280 моттиг йола 3 ясли-беш хьалъяьй. Районе болх беш я деша даха ха йоацача берий 21 учреждени, цар 2 эзар бер чулоац. Материальни база, кхачан, медицински гIулакх делга чIоагIдара дешаш хан-ханнахьа партийни, советски органашка къестаду.

Цунца цхьана, комиссе членаша белгал ма даккхара, районни исполнительни комитета, халкъа депутатий моттигерча Советий, боахама а профсоюзни а органий берий унахцIено лораеча балха тIа цIенхаштта кхоачамбоацараши къоастаданза дешаши да.

Шалински района дукхача нах бахача пункташка деша даха ха йоацача берий учрежденешка бераш дIаувттаделга хIанз а ирача проблемаех цаI я, из эггара хьалха уж хьалъелга тIехьадусаш хиларца дувзаденна да.

Берий бешамийн яслейн йолаш йола материальни базаш лораяра, тоаяра, царна шоай ханнахьа ремонт яра дешашта йоаггIа терко яц.

Йолаш йолча деша даха ха йоацача берий учрежденеех нийсса ахаш цу гIулакха кийчъяьча помещенешка я, берий бешамий зданеш геттара тиша, дукхагIъяраш капитальни ремонт эшаш я.

Берашта медицински гIулакх делга вIаштIехьдоаккхача а цIенхаштта кхоачамбоацараш да. Районе лораш-педиатораш тоъац. Укхаза готтигача специальностей лораша дакъа а лоацаш кIоаргга медицински хьакъараш чакхдахац, цо унахцIено чIоагIъеча новкъостал эшача берашта шоай ханнахьа дарбан - профилактически гIо дайта таро дац.

НГIАССР Лакхехьарча Совета депутаташа белгалдаьккхар района деша даха ха йоацача берий учрежденешка уж дукха цамогаш хилар.

Деша даха ха йоацача берий учрежденей болх тоабара кулгалхой бехктокхаме хилара дола дош чIоагIгIа дийцар комиссей заседане.

«Шалинский», «Автуринский», «Курчалойский» совхозий, «Аргуноводпром» объединене, ПМК-5, дарбан-къахьегама профилакторе кулгалхоша кхоачам хиллал болх бац шоай карарча деша даха ха йоацача берий учрежденей материально - технически базаш чIоагIъяра. Шалински районни исполнительни комитето, халкъий депутатий моттигерча Советаша, профсоюзни комитеташа, предприятей кулгалхоша кхоачам хиллал тахкац деша даха ха йоацача берий учрежденешка уж цамогаш хилара бахьанаш, здравоохранене органашца цхьана къоастадац уж кIезигагIа цамогаш хилийтара де дезараш, йоаггIаш йола терко яц ахкан оздоровительни болх тоабара. Бераш боаггIаш болча кхачанца Iалашдара болх вIаштIехьбаьккхабац. ДукхагIйолча учрежденешка берашта хилац рационах йоаггIаш йола шура, шурий продукташ, къаьстта кIолл, цул совгIа чкъьарий, фуаш керда сомаш, баьцадаараш.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета унахцIено лораярей социальни Iалашони комиссе, кхалнаьха къахьегамей бытен, ноанойн берашн лорадара комиссе дийхад НГIАССР просвещене министерствагара, НГIАССР здравоохранене министерствагара, халкъа депутатий Шалински районни Совета исполнительни комитетагара, КПСС XXVII съезда соцамашка хьажжа, деша даха ха йоацача берий учрежденешка медицински обслуживанецеи физически воспитанецеи бераш Iалашдара болх овлан тIара тоабелга.

ХРОНИКА

СССР Лакхехьарча Совета Президиума УказагIа итт а кхы дукхагIа а бераш даьча, уж хьалкхедаьча ноаношта «Нана-турпал» яха орден а луш «Нана-турпал» яха цIи еннай.

Нохч-ГIалгIай АССР-е гIолла:

Евлоева Хьусена Эсета — цIен-нанна, Малгобекски район.

Магомадова Хотанна — болхлочоа, Октябрьски район.

Полонкоева Закречун Александрана — цIен-нанна, Малгобекски район.

Хамхоева Дауда Фатимана — цIен-нанна, Малгобекски район.

Н. и. И. Д. КОЛЕСНИКА, Г. А. ЛЕВИНА, М. Д. МАЗИЕВНА «НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР КУЛЬТУРА ЗАСЛУЖЕННИ БОЛХЛО» ЯХА ЦIИ ЯЛАРАХ ДОЛА

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума

УКАЗ

Советски кепайоазон даькъе дика гIулакхаш карагIдувлараxи, общественни вахаре хьинаре дакъа лацарахи «Нохч-ГIалгIай АССР культура заслуженни болхло» яха сийлен цIи лойла:

Колесник Иван Дмитриевича — «Грозненский рабочий» издательства газетни цеха полиграфически оборудоване наладчика.

Левин Геннадий Александровича — «Грозненский рабочий» яхача республикански газета советски строительства отдела заведующена.

Мазиев Джабраила Микаьила — «Грозненский рабочий» яхача республикански газета собственни корреспондента.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель **Х. БОКОВ.**

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь **С. КОЖУХОВСКИЙ.**

гор. Грозный,
1987 шера 25 марте.

Эргалонаш яреи дегIаахар сиохдареи наькъагIа

БОАХАМ ЧIОАГIБЕШ

Эргалонаш яр, бIаьсти гаьнах теха зиза санна, деррига вай вахарах летад. Из хоалу массанахьа — промышленносте, юрта боахаме, социальни сфере, культуре. ХIара дийнахьа доккхагIа доазув чулоац цо, дукхагIа нах юкъеоз. Мехка хулаш латтача революционни хьисаперча хувцамаша къаьстта чIоагIа айбу наьха бехктохкам, шеръю цар инициатива. ХIаьта къахьегама коллективашка дикалгахьа дола хувцамаш гор, царех паччахьалкхен планаши социалистически декхараши кхоачашдеча пайда эцар эггара хьалха кулгалхочун гIулакх да.

Из уйла чIоагIъелар са дег чу Малгобекски района эггара йоккхагIйолча «Алханчуртский» совхоза директоралла хьожаваьча хана. Хала ханаш яр уж — боахамо кхоачашъяцар, паччахьалкхен планаш, хьахьарча декхар доккха дар. Кхоачам болаш я аьнна хет сона ер факт: 1984 шера ши миллион сом совгIа. 1985 шера цаIн ахи миллион сом зе даьдар совхозо. Уж таьрахьаш дайзача бIаргашта боад техар сона, сайна цу кхоачамбоацарашца къувса могаргхиларах шекъвувла волавелар.

Оалаш да-кх къахьачун чам ца байзача, мерзачун чам бовза йиш яц, аьнна. БIарг лакха ваьлар со тхоай пайда ца эцаш юсача таронашка, дукхагIа ладувгIа ваьлар хьалхалаттача болхлошка, чIоагIа теркам тIабахийтар наьха хьашташта. Из хьаллаьцар совхоза партийни, профсоюзни, комсомольски организацеша. ГIулакх меттахьара хьайра. Болхлошца дагавоалача хана дикагIа кхетадора аз хьинаргIа къахьегар царна новкъарло ер фуд, из дIадаккхара фу де деза. Цхьабакъда, цу хьакъехьа массарел чIоагIаргIа гIо дир сона КПСС XXVII съезда решенеша, цу бух боацача хьастара корадир тха коллективана боахама летача лазарех дарба мишта лаха деза яхача хаттара жоп.

ЦаI дар шеко йоацаш: къаьнара оамалаш дIа а яьха, кердача тайпара къахьега дезар.

Хьийга къа зехьа довнзар, соахкара шу пайда болаш чакхдаьккхар оаха. Бакъда, хьахинна пайда кхы Iа яха боккха бац — деррига а 47 эзар сом. Дале а, цо а гIадвуг, гIулакхаш тоалуш латтилга, дIахо овсарегIа къахьега таро хилара тешал ду цо. Цул совгIа паччахьалкхенна хьалхашка декхарийла долаш, нийсагIа аьлча, ги талсаш дехна лийна ха а дIа ма яьларий.

Тахан уйла ю аз миллионаш сомаш хиннача зенагара пайда луча хьалашка дала тхоашта аьттув беннар фуд яхача хаттара. Сайна ховчча бесса цунна жоп дала хьожаргва со. Эггара хьалхара дош ялатах. Соахка из чуийцар 6896 тонн, лурчогIа хинначунца нийсдича 141,8 процент. Толам баьккхар генараш чуэцача а — 341 тонн. Цул хьалхарча шера 233 тонн мара дацар уж.

Сево новкъостал дир из де? Сона хетачох, керттерча даькъе индустриальни интенсивни технологеш юкъейоалаяро. Укхаза еррига процессаш агротехнически гIулакхаш хан-ханнахьа а лакха дикал йолаш а чакхдоах, нийссагIа хул алапи далар, бокхагIа лоархIам болаш хул социалистически яхь. ХIаьта цунга хьежжа сов доал кхаш леладерий хьинар, цар шоай профессецара дог-уйла.

Боккха теркам тIабохийт механизаторий говзал лакхъяра, керда кадраш кийчъяра. Совхозе болх беш я цу гIулакха лаьрхIа курсаш, хIара шера цига деаш хул 25 саг. Тахан а тIехь ерригача техникага шин сменагIа болх байта таро йолаш механизаторий кадраш я тха боахаме. ТIаккха хIана дац из аьнна хоаттаргда оаш. Жоп цаI да — тааца доагора - смазочни материалаш. ХIара шера дукхагIа хул техника, кIезигагIа хул хьахеца доагора-смазочни фондаш. Цо юхатетт болх.

Ийс бIаь гектар гаргга хий дехка лаьтташ да совхозе. Цхьабакъда, тахан цох бизза пайда эца вIаштIехьдалац. ХIана? Хий диллад дренажни оалача системах. Из тишъеннай, дукха моттигаш нийслу хий дIа ца кхоачаш. НийсагIа аьлча цхьайолча моттигашка Iамарч латт, кхычахьа сов чIоагIа докъаденна лаьтта эттI. Цкъа мо дуккхаза оттадаьд оаха из дош республикерча хий дуллача организацешта хьалхашка. Лерг дилла ладувгI тхога, раьза болаш корта оагабу. Цхьа кIеззига ха яьлча проектировщикаш гучабоал. Метр Iо-хьа юст, цхьаьца йоазонаш ду. ТIаккха хи чу баха кхера санна къайлабоал. Уйла ел оаш мел боккха пайда бенна хургбар тхона хий дехкача лаьттаех соахка, йокъал эттача шера?

ХIаьта а белгал ца даьхача далац кхаш леладеча дувлийта гIалаташ а. ХIанз а кхоачам болаш дIатовсац удобренеш, дукха да продукцех дIадодар, севооборот телхаю. ЛурчогIа мукх хиннача соахка кIа дIадийнадар. Цудухьа цига хьахинна ялат вIаши увш дар: Из бахьан долаш доккха зе хилар боахама. ДIахо йодача хана цу тайпара хIама ца хилийта хьажа еза тха агрономически служба.

Доккхий да совхозо тIаийца декхараш: паччахьалкхенга ялат докара шийтталагIча пятилетка план диъ шера кхоачаъе. Нагахьа санна хий дуллача организацеша тхона новкъостал дой, цу декхарех кхы а сихагIа лоархIадергда тхо. ТIаккха индустриальни интенсивни технологеш юкъейоалаяр, цох чIоаттIа тийша ма дий.

ХIанз хьайбаш леладарах дувца лов сона. Из тха дикагIа аьттув боала моттиг я. Масала, соахка 652 тонн шура яьккхай совхозе, лурчогIа 385 тонн мара ца хиннача. ХIара кхоабача Iаттагара йоаккха шура 2812 килограммага дIакхаьчай. Шоана гучча бесса гаьна яц массане дог доахаш йола 3 эзар килограмм. Шозза алсамдаьннад денбус хьайбашта дозал тIакхетилга. Хьинар айденна къахьегаш ба совхоза доярка А. Гачаева, Т. Юсупова, Т. Албакова, Я. Исратова, кхыбараш. Бакъда, укхаза еррига таронаш оарцагIъяьхай аьлча нийса хургдац. Совхозе йолча 32 доярках пхийтта иланаш кхоачаш ца еш йисай. Цу гIулакха бехке, сона хетачох, опыт дIа-хьа эцара болх талмастта лелабар да.

Укх тIеххьарча хана тоъал лакхденнад хьайбашта дулх тIакхетар. Нагахьа санна лурчогIа из хьокхам 133 тонн мара хиннабеце, соахка 175 тонн хилар из. Сево аьттув белар из де? Эггара хьалха хьайбашта доал дар тоадаро, хьайбаш кхоабача, интенсивни фактораш юкъейоалаяро, зооветеринарни служба дикагIа хиларо. Цхьа масал доаладергда аз: 1985 шера дIачулуча бежана юкъера дозал 263 килограмм мара дацар, соахка 326 килограммага дIакхаьчар из. Шоана гучча бесса, Iул доккхагIа де а ца гIерташ, хьайбай дозал алсамдаккхар лоархI оаха тхоай керттера декхар.

Къаьстта ала безам ба са жех. Соахка пхи эзар устагIа хьатIанийцаб совхозо. Мишта лоархIадир тхо селлара лоацача юкъа жа Iул ништта дебаде, мишта къоастайир доакъара проблема? Цхьаболчарна цох хьалхашкахьа ца хьожаш баьккха гIа хетар. Укхаза белгалдаккха деза, совхозе пайда ца эцаш ухкаш 11 эзар гектар даьгIенаш йолга. Буц лоха хилар бахьан долаш доахана пайдана яц уж, хIаьта жена церг хьанха хIама массехана а хул. Иштта бIарччача шера доакъар дилла ца дезаш цига доажаде мегаргда жа. Цох хьаухлар — 13 тонн цIена тхаI Ахчанца аьлча 235 эзар сом. Цунга дIагIортташ хургда дулхах лур а.

Кхы йий дулх доаккхача резерваш? Яц аьлча гIалат хургда. Ховш да паччахьалкхен стандартах дIачулуча доахана дозал йиъ бIаь килограммал лакхагIа хила дезилга. Цунга дIакхача хIанз а аьттув баьнабац тха.

ХIанз социальни сферах... Из тха эггара готтагIйола моттиг я. Совхоза територе тIа 12 эзар саг вах. Царех ахаш гаргга болх бе йиш йолаш ба. ХIаьта совхозера балха моттигаш эггара дукхагIйолча хана а 650 — 700 нел тIех хилац. Дукха нах багIа хьаде хIама доацаш. Ира латт наха чуIе фусамаш хьалъяра дош. ХIанзарчоа шовзткъа гаргга дезал мара хьайшабац совхозо хьалдаьча цIеношка баха. Квартирашка хьежаш ба дукха нах: хьайбаш леладераш, механизатораш, специалисташ. Боахама низ кхачац цар хьашташ дизза кхоачашде. Боахама экономика чIоагIъелча, из де дуккха аттагIа хургда. Цох кхета беза беррига болхлой, алсамдала деза цар боахама данза даргдоацача гIулакхашта юкъехьош дола дакъа.

КПСС XXVII съезда, КПСС ЦК январски (1987 ш.) Пленума боккха теркам тIабохийт сага йоакхо яра. Къайле яц цу хьакъехьа дукха кхоачамбоацараш да совхозе. ХIанз а аьттув баьннабац Ачалкхенашка хий дилла, юрташка наькъаш тоаде, райцентраца бувзам лоаттабара рейсови автобус йолаялийта. Каст-кастта йов лампаш, тикашка эшаш дола товараш кхоачам болаш дац. Уж дерригаш совхоза кулгалхоех тийша деце а, дукхагIдараш сихха хьаде йиш йолаш да. Бахача наькъа коашка хий диллара дош укх шера къоастаде хьожаргда тхо. Цу гIулакха эшар Iалашдаьд, подрядчикаш лехаб, болх дIаболабе безаш мара бац.

Б. МАНКИЕВ,
«Алханчуртский» совхоза директор.

ДЕКХАРАШ КХОАЧАШДУ

КПСС XXVII съездеи цул тIехьагIа хиннача КПСС ЦК Пленумийи решенеша юрта боахама къахьегамхошта хьалхашка оттадаь декхараш толаме кхоачашдара, Сийлахь - боккхача Октябра 70 шу дизара цIей дикача къахьегама совгIаташца дездара доккхий социалистически декхараш тIаийцад карарча шера Сунженски района ЦIеча Эскара цIерагIча колхоза хьайбаш леладераша.

Цар дош деннад планал совгIа итт тонн а дохкаш 600 тонн дулх, планал совгIа шовзткъа тонн а йохкаш 1550 тонн шура йохка, хIара кхоабача Iаттагара 2350 килограмм шура якхка, бIаь Iатта тIехьара 85 Iаьсен бIаь хьакхийна тIехьара 1790 хурски хьакъоастае.

Мишта кхоачашду колхозхоша шоаш тIаийца декхараш?

ДIабахача шин бетта планагIа якхха йоагIар 241 тонн йолаш 273 тонн шура яьккхай цар. Цох паччахьалкхенна дIаеннай 251 тонн, из хул планал 15 тонн тIех. ДIадахача шера цу юкъа дIаеннача нийсйича укх шера ехкар 30 тонн е 14 процент гаргга дукхагIа я.

Из толам баккха колхозхой аьттув баьннаб хьайбай продукци алсамйоаккхаргйола наькъаш а лехаш шоай таронехи кхоачамехи бизза пайда эцарах. Шин бетта хIара кхоабача Iаттагара 391 килограмм шура яьккхай цар. Соахка цу юкъа яьккхачунца нийсйича из 29 килограмм дукхагIа я.

ДIадахача шера йокъало чIоагIа духьале ярах механизаторий низ дIакхачанзар хьажкIех а кхыча баьцех а шоашта мел эша моша силос кийчъе. Иштта халача хьале шоаш нийсбелча долча доакъарах цхьа килограмм тIера ца далийтара, цох бизза пайда эцара оарцагIбовл колхоза специалисташ. Ча а кхы гIожа доакъар а концентраташи тайп - тайпара пайдане йола хIамаши етташ цехашка лаьрххIа кийч а дийя лу хьайбашта.

Цехашка хадданза болх байташ хиларах лурчогIа укх Iан деношка доахангара шура дукхагIа якхха а хьайбаш дикагIа дорстаде а аьттув боал колхозхой. Иштта, дIабахача шин бетта дулха лаьрхIа цар паччахьалкхенна дIачуденна 56 бежан, хIаране дозал 354 килограмм йолаш хиннад, хIаьта 27 хьакха а дIеннай ферма болхлоша, хIаране дозал 149 килограмм йолаш.

ДIадахача шера хинначунца нийсдича укх шера дIаденнача хьайбай дозал шийтта процент дукхагIа хинна Iац. Дика дорстадаьча хьайбаех паччахьалкхено мах а дукхагIа лу. Из кхетадеш ба колхозхой.

Дояркашта юкъе яьржачи социалистически яхье хьалха я Хашакиева Хадишат. 25 етт лелабу цо. Шин бетта 142 центнер шура яьккхай цо, планагIа якхха йоагIар 121 центнер йолаш. Овсарле лакха йолаш къахьег Стасина Клавдияс, Шуроева Лейлас, Хаджиева Маликас, кхыбараша. Цар а дикка тIех кхоачашъяьй шоай планаш.

ЦхьоалагIча квартала планагIа паччахьалкхенга 370 тонн шура йохка езаш ба колхозхой. ХIанз хIара дийнахьа 4,2 тонн дIалу цар. Гуш да шоай план колхозхоша тIеххкоачашъергхилар.

С. ТОВСУЛТАНОВ.

Доазол дехьара

Шерлуши тоалуши латт Шанхайски порт, Китая лоархIамера форда наIараш. Дунен 160 мехкарча 400 порташа торгово - экономически бувзамаш леладу Шанхайца. ДIадахача шера порта докераша 126 миллион тонн тайп-тайпара мухь кийчбеш балхаш даьд. ХIанз порта причалашка дIадоладеннад дукха балхаш. Погрузочно-разгрузочни устройстваш увттаю, кердайоакх подъемно-транспортни оборудовани. Портовикашта новкъостал деш я радиоэлектронни техника.

СУРТА ТIА: порта контейнерни терминал.

Синьхуа—ТАСС сурт.

СССР-е еча эргалонаша дунен хьал тоадергда

ВЦСПС-а вехарах Советски Союзе вена хилар Испане болхлой комиссей Профсоюзни конфедераце генеральни секретарь, Испане халкъий Коммунистически парте ЦК член новкъост Марселино Камачо Абад. АПН корреспондентаца А. Рей-Карроца къамаьл деш испански профцентра кулгалхочо мехкар таханарча хьалах, испански общества проблемаех, СССР-а революционни процессех дийцар.

— ХIанз Испане экономикен политикен хьалхле, хьалха санна йоккача банковски промышленни капиталага я. Фелипе Гонсалеса правительства политика промышленникаши банкаши лелаелгеи, хIаьта «парламент парламентарешта сакъердама мара йоацалген» лоархIача мехка эггара йоккхагIйолчарех цаI йолча «Банко Вискаяя» яхача банка президента хетар цунна доагIаш да.

Массе а капиталистически мехкашка санна Испане керттера проблема — из хьабе болх ца хилар:

1977 шера дениз таханарча ханага кхаччалца, — йоах новкъоста Камачос, — «совболча наьха» боарам 700 эзарнегара 3 миллионага кхоачаш лакхбеннаб, хIаьта кхы а лакхлуш а латт. Цо хьахьокх, хIара 100 испанцах 21 хьабе болх боацаш волга. ХIаьта профсоюзаша лаьрхIачох уж 25 сагага дIакхоач.

Мехкара шоллагIа лоархIаме проблема хьалхарчунца айхха ювзаенна я — къел. Тахан Испанера 8 миллионага кхоачаш бола нах геттара къе бах. Къе саг лоархI бетта хьатIадоагIар 13 эзар песетал (100 доллара гаргга) лохагIа дар. ХIаьта къе нах ди тIехьа дукхагIа хулаш латт.

Цунах дIакъоастае йиш йоацаш ювзаенна я цхьаькха ира социально-экономически, психологически проблема — къахьегамхой кхоанарча денах ца тешаш хилар.

Таханарча дийнахьа, — йоах Марселино Камачос, — Испане балха нах къахьегама договорашка гIолла дIаийбу. Соахка цу тайпа даьча 3 миллион договорах 92 процент цхьан ханна (массехк денгара цхьан шерага кхаччалца) болх бара лаьрхIа дар. Уж юхаметтаоттадара цхьаккха гаранти яц. Нах шоаш балхах бовлар кхер, хIаьта цунах пайда ийбу предпринимателаша, профсоюзаща къовсам лоаттабеча даькъе а тIехьа. Нагахьа санна болхло тха профцентра юкъева безам болаш хуле, цунна кхерам тIатувс контракт кхы йIаьхъергьяц яхаш. ДукхагIйолча хана тха геттара дукха къахьега дезаш хул цу морча ситуаце, профсоюзо мара ший га доаккхарг ца хиларах саг тешавеш.

Испани экономически дегIаахара белгало лоархI къайлагIарча промышленностах. Мехка болх беш дукха официально регистраци яь йоаца зIамига предприятеш я, хIаьта цар наха дикагIа дIаэцаш дола товараш арахец. Ховш ма хиллара цу предприятешка болх беча къахьегамхошта цхьаккха тайпа социальни Iалашо а страховка а яц. Цар паччахьалкхен а частни а предприятешка къахьегача болхлошта йолаш йолча бокъонех цхьаь цаI бокъо яц. КъайлагIча предприяте балха дIаэцача хана хьалха хьадехар — из профсоюза юкъера хьавалар. Укхаза алапи, йолаш йолча фабрикашка, заводашка лучул дукха кIезигагIа да.

Цхьа шу хьалха Испани ЕЭС-а юкъеяхай. Социалистий правительствас нах тешабора, цу гIулакхо испанций экономически хьал дикка тоадергда яхаш. ДIаяхача ханарча хьокхамашта комментари еш, новкъоста Камачос аьлар:

— Со тешаш ва, экономически интеграции, вIаши леладу гIулакхаши эшаш хиларах. Цига Малхбузен мехкаш санна социалистически мехкаша дакъа лаца деза. Цхьабакъда, Испанега диллача ЕЭС-ра цун членал цхьатарра бокъо йолаш дац. Экономисташен профсоюзашен дIаьлрхIача Испане «Юкъарча рынке» дакъа лаьцача хьалхарча шера 4 миллиард песет зе даьд.

Цхьабакъда, Испани сообществана юкъеяхарах эггара негативни хьахиннар — промышленноста модернизаци ярца дувзаденна дукхха нах балхара дIабоахаш хилар, лоархI новкъоста Камачос. Шийга диллача модернизаци — дикагIча оагIорахьара явлени я: цо къахьегам аттача боаккх, къахьегама овсарле лакхъю. Цхьабакъда, капиталистически мехкашка из дарах мукъабаьнна нах хьабе болх а боацаш улицашка бус. Гаргарча хана 75 эзар саг балхара дIаваккха лерхI.

— Мишта лоархI Iа Испани НАТО член хилар а, мехка территоре тIа американски тIема базаш хилар а?

— Тха конфедераце беррига членаш, цун кулгалхой, иштта со се цу гIулакха чIоагIа духьала ва. Нагахьа санна Испане тайп-тайпара профцентраш цхьаьца долча дешаех шоай кIезига-дукха барта еце а, укхаза тха цхьа барт ба: тха мохк НАТО-ра хьакъаста беза, хIаьта иштта ший территоре тIара тIема базаш дIаяха еза.

Цу лостамах оаха дукха болх бу дуненна кхерам малагIча оагIорахьара тIатувс нах дIакхетабеш. Къаьгга ховш да, СССР-о кхыйолча социалистически мехко. Лаьттарча машара кхерам тIатувсаргбоацилга. Кхыметтел Испанера СССР-ца моастагIал дараш а тIехьа дика кхетаду Пиренеешта кхоъ-ах эзар километр гаьна йолча Советски Союза юкъарчал а доацаш ахгIийрен мехкашта кхерам тIатувса йиш йоацилга. ХIаьта Испане, Португале территоре тIара американски ракеташ урагIйохийте, ховш ма хиллара, СССР ший оагIорахьара жоп лургда.

— Фу хет хьона тахан Советски Союзе хулача экономически политически процессех?

— Эргалонаш (оаха къамаьл деш новкъоста Камачос из дош эрсий меттала оал) — из революционни процесс. Цо чулоац СССР экономически политически вахара еррига сфераш. Хетачох, эргалонаш — из исторически де эшаш дола хIама. Советски общества прогресса, дикагIча оагIорахьара хувцамаша дунен тIарча гIулакхашта дикагIча оагIорахьа влияни ергья, СССР экономикерен дунен халкъашта юкъерча аренерен толамаш — уж дерригача дунен тIарча демократически болама толамаш а да. Советски наха безамца а цIенхашта а из гIулакх хьаллаьца хиларах со тийшар се вийха хинна СССР профсоюзий XVIII съезд йолча хана. Аз дакъа лийцача еррига форумех эггара дукхагIа тайп-тайпарча хьал долча наьха викалаш болаш а, конструктивни а яр из съезд. Укхаза даьсса къамаьлаш дацар. Цхьайолча хана выступленеш ира, критически яр. Цунна дола масал — съезде Горбачева даь къамаьл. Тахан Испане буржуазни пресса а тIехьа лечкъадац СССР-е хулаш латт хувцамаш, ханал тIехьа ца биса гIерташ.

Тхо, болхлой комиссей Профсоюзни конфедераце членаш, испански коммунисташ, мехкара еррига болхлой класс теркам тIабахийта хьеж Советски Союзе хулача хувцамашка, хIаьта иштта уж доккхий декхараш кхоачашдеча толам балар а ловш ловца а боаккх оаха.

(АПН).

ПАРИЖ. Итташ эзараш парижанаша, Франце дукхача районашкара укхаза хьабаьхкача политически юкъарчен организацей активисташа дакъа лаьцар французски столице гражданствах долча кердача кодекса проекта духьала хиннача протеста манифестаце. Аьттехьарча дукхагIбарий правительствас оттадаь из документ лерхIаш да кхыча мехкашкарча наха французски гражданство ялара йола законодательства хIанзара положенеш кхы а чIоагIъе. Цо чIоагIа тох Франце даьча къахьегамхой — иммигрантий берий бокъонашта, иштта французски гражданашца шоай дезала вахар дувзадаьча кхыча мехкашкарча наха.

СУРТА ТIА: демонстраци йолча хана.

АПН—ТАСС телефото.

КОМПЬЮТЕР РАСПИСАНЕГIА

Оаха хьалха барт баь ма хиллара городской Совета зданена хьалхашка овкъара беса «Москвич» — комби латтар. Машина лехкачунца дIаюха дайзар тхо:

— Со ва Карой Сонди, моттигера хьехархой института болхло, — аьлар цо.— ДIадолхий вай, ах сахьат даьлча Катонателепера кружока ший болх дIаболабергба.

Венгерски эггара йоккхагIйолча области центрера Кечкеметера тхо Катонателеп яхача пригороде дIадолх. Каста тхо кхоач, гобаьккха аре а йолаш дукхха кагий юртилгаш гулъелча санна хетача районе, хIара цIен хьалхашка йоккха полисадникаш я. Школа коа тхога хьежаш ба. Бераша Каройга шоашта дукха хана дениз вовзаш хиларах тарра чIоагIа моаршал хоатт. Оаха массане цхьана пхийтта минот ялалехьа фургона тIара хоза упаковка яь йола персональни компьютераш Iойоах. Кхы а кIеззига ха яьлча уж цхьан классе латт, болх бе кийча а йолаш. Урокаш йистеьнначул тIехьагIа урок дIайолалу...

Дукха ха хетац сона хьалха се Венгре хинна, цхьабакъда, хIанз веча мара аз терко йинзар укхаза вычислительни техника дегIакхувлара лоархIам лакхбенна хилара. Цунах язду газеташа, журналаша, телевидене алгоритмически метташ Iомадара курсаш вIашагIъехкай, тема «улица тIа» а араьннай Будапештерча кхыча йоккхача городашкарча а тикай хоза кийчъяьча витринаша нах чуувз, цига персональни компьютер а цунна лаьрхIа йола нтташ программаш а эца йиш я.

Сона Кароя ший фургончик хьахилара истоpех дийцар.

— МалагIаш я коммуникаци дегIакхувлара керттера моменташ? — хетт цо, хIаьта иштта ше жоп а лу. — Массехк миллион шу хьалха саг къамаьл дувца Iомавеннав. Эзараш шу хьалха язде волавеннав. Пхи бIаь шу хьалха хьалхарча книжкана кепатехай. БIаь шу хьалха телеграфни а кхыбола гаьннара бувзам а юкъебоалабаьб. Иштта юххера а 40 шу хьалха вычислительни техника хьахиннай. Тахан вай ха сиха дIайода оал, дукхагIйолча хана из процесс сиха дегIаухаш хилар дага а лувцаш. Бакъдеций из?

Аз Кароя яхар бакъду, тIаккха цо дIахо дувц: — КIезига - дукха ха яьлча вычислительни техника тахан телевизор а телефон а санна эшаш хургья. Цунга воагIача бесса кийчлуш предварительни знанеш ме хул пайданегIа да.

Венгерски школашка 1981 шера юкъейоалайир информатика. Эггара хьалха ЭВМ-а гIулакх дара программисташи специалисташи кийчбеча профессиональни училищашка, тIаккха факультативни предмета меттел, кхыча юкъера дешара заведенешка.

ХIанз мехкара ерригача 762 школашка цхьаьца персональни компьютер хIаьта а я, хIара цхелагIча школе — иттнега кхоачаш. Уж юкъера цифраш мара яц. Ерригача класса машинаш тоъача факультативни занятеш чакхйоах, вогIа Iалашо яьча кружокаш вIашагIъехх. Кружоке ух кхычарел дикагIа математиках е физиках кхеташ бола тайп - тайпарча классашкара дешархой.

Мичахьара ух школашта персональни компьютераш? ДукхагIъяраш паччахьалкхено мах боацаш лу, предприятешкара шефаша новкъостал ду. Техника шерра харжа йиш йолаш я: дукха ха йоаццаш дешаря заведенешта лаьрхIа дикагIйола машина яха конкурс чакхъяьккхар, цига «лауреаташ» хилар Венгре хьаяь кхо персональни компьютери цхьа импортни машини. Уж шоай низаца а маьхаща а бе-бе я. ХIанзарчоа царех дукха доаккх (эггара дарегIчох — 11 эзар форинт) из Венгре бетта юкъерча алапел шозза лакхагIа да, цудухьа массе а школай таро яц вычислительни техникаца шоай класс Iалашъе. Школьникаш геттара чIоагIа коммуникаце из керда средство Iомае гIерт, уж вIалла къаьд а ца луш дисплея хьалхашка багIа кийча ба. Цу гIулакхе царна шоай вIаштIехьдоалача бесса новкъостал ду. Масала, аьхки «компьютерни» лостамагIа йола пионерски лагераш хьаю. Практически хIара культура цIагIа компьютерни кружок я.

ХIаьта а хургволча Эйнштейна компьютера тIа болх бе таро йоацаш йола моттиг нийсъяла мег: е школе кружок йоацаш е культура цIа геттара гаьна долаш, Катонателепа берашта санна.

— Цу моча моттигашка со вода, — йоах Кароя. — Расписани оттаю, хIаьта массехк школера бераш шоай урокаш чакхъяьлча саготдале са «москвичага» хьежаш хул. Хьалхарча хана цар экрана тIа хувцалуча суртапка хьежа безам мара хилацар, хIаьта хIанз са дешархоех итт процента программаш оттае хов. Катонателепе «Йоккха компьютеризаци» хьаеча, уж шоай фу ду деза а ца ховш бусаргбац.

Анатолий КОМРАКОВ,
АПН корр.

Катонателеп — Будапешт — Москва.

Хьалхара хувцамаш

Соахка Назрановски районе эггара тIехьайисарех хинна совхоз - техникума ферма хIанз хьалхарча моттиге я. Хьайбай боахама хала йолча хана аьхки яьккхачул шозза дукхагIа шура йоаккх укхаза хIара Iаттагара. ТIеххкоачашъю фермо паччахьалкхенна шура дIаялара план. Шин бетта план 53 тонн йолаш ехкай 56 тонн.

Тоаденнад къона хьайбаш дулха кхоабилга. ХIара бежана ден-бус IотIакхета деза дозал 320 грамм долаш, IотIадеттадолийтар 620—700 грамм да.

Цу толамаша са айдаь ба дояркаш, скотникаш, ферме болх беш мел вар. ХьалхагIа санна корреспондента цIимхара бIарахьежац кулгалхой. Газет дешарашта дагадоагIа хургда «Сердало» оагIош тIа мел ира критика яьяр цу коллективана. Из деча дакъа лаьцар хьалхле лелаеча доярках Кодзоева Хьаде а. Шуреи дулхи дохкара планаш кхоачаш ца еш чакхдаьккхар фермо пятилетка хьалхара шу.

Фу хиннад ферма гIулакхаш дика дIа ца дохийтар? Подрядах формализм хиннай. ПодрядагIа болх беш я а яхаш, къаьнача IаьдалагIа къахьегаш хьаенай ферма хIанзалца. Цун а ший бахьан да. Керттера дар — кулгалхой, специалисташ каст-каста хувцабалар, йоаггIача тайпара подряд балха юкъе ца йоалаяр. Хургбий тахан-кхоана дIаваккха кийчвеча сага болх бе а тIехьале хургйолаш дола хIама хьаде а безам?

Хетаргахьа, хIанз дениз дIа кадраш хувцилга дутаргда аьнна хет тхона, — аьлар боахама керттерча зоотехника Евлоев Абос. — ХIана аьлча, байзаб тхона цу гIулакхах боала «пайда». ХIанз укхаза болх бе хьабаьхка специалисташ шоай гIулакх дика довзаш нах ба.

Даьсса дац зоотехника дешаш. ДIа-хьа мел хьежача гуш я укхаза эргалонаш.

Бокъонца йола подряд юкъе яккхалехьа дукха къахьийгар, уйла йир укхазарча кулгалхоша, специалисташа кийчо еш, кхычахьара опыт Iомаеш, нахаца дагабувлаш. Юххера а хьайбай боахамца мел бувзабенна нах вIашагIа а теха, йоккха собрани хилар ферме. ДIахайтар подряда маIан, цун чулоацам, система. Массане а цхьатарра урагIдахийтар кулгаш цу гIулакха раьза болаш.

Цунах пайда баьлар. Хьалха санна «укхазара укхаза кхаччалца» яхаш шоай балха доазув а ца къестадеш, коллектива гIулакха юкъеэзаб беррига а нах. Цунга хьежжа айделар болхлой алапи. Масала, хьалха трактористо 180 сом эцаш хиннадале, хIанз 225 сом эц бетта. Иштта айденнад кхычар алапеш а. Алапи дIа-хьа декъ ферме вIашагIъеллача совето, хIаране къахьегама юкъе лоаца дакъа теркал а деш.

Эргалонашта юкъе къаьстта теркам тIаозаш а кхыча фермашка хилча бакъахьа долаш а цхьа хIама зийра аз. ХьалхагIа дояркаша хьа мел яьккха шура вIашагIа а теха мара хьажацар укхаза хьоанал мел я. Цудухьа хацар яьккхача шура хьоанал лакхагIа, лохагIа малагIча доярка я. ХIанз из гIулакх эргадаьккхад. ХIара доярка яьккхача шурий боарам а хьоанал а къоастаю. Цунга хьежжа тел алапи. Цул совгIа, дояркашта юкъера социалистически яхь айяра а чIоагIа накъадоал из гIулакх.

ХьалхагIа дозал мел IотIакхийттад хара наггахьа мара хьайба тараз тIа даккхацар укхаза. «Мукъа хилацар» хIара бетта 320 бежан оза. Квартале цкъа эзача тоъам хулар. ХIанз цу гIулакха лаьрххIа отталь график я, хIара бетта уж озаргдолаш а къаьст - къаьстача скотникий хьонхамаш тохкаргдолаш а. Из болх хьалха санна цхьаннех — шиннех тийша битац. Комисси я вIашагIъелла, директора заместитель Бекботов Бекхан керте а латташ. ЧIоагIъяьй учет а. ХIанз совхоза бухгалтер каст-каста го йиш я ферме.

— Укхазара гIулакхаш ма дарра довз сона хIанз цахаддаш тIахьожам лоаттабу берригача балха, — йоах бухгалтера Осканов Ахьмада. — Подряда тIа яьнача фермана чIоагIа эш цу тайпара теркам.

Хьайбай продукташ йоахача дIадодар кIезигагIа хургдола наькъаш лахара цIенхашта оарцагIбаьннаб ферме. Из бакъдеш цхьа масал доаладергда аз. Укхаза лаьрхIар шура молзаводе дIакхухьаргйоацаш соцае. Гаьнна шура дIакхухьаш зе а хало а ца еш шоаш болча хьае баьлар шурий продукташ.

...Шура чакхйоахача, ферма зIамигача блоке да тхо. Сийрдача, плитка йилла уйнаш долча йоккхача помещене чу вIалла чоалхане йоаца оборудовани я. НаIарах дIачувоаллача йоккха чан латт. Корпусашкара йоаггIаше а цу чу йода йIайха шура. ТIаккха сепаратор чу йода. Хьежаб специалисташ: молзаводе санна цIена дIа-хьа къаст продукташ.

ХIаьта а цхьа проблема хьалхашка эттар: налха боаккха аппарат яцар.

— Сона хов фу де деза, — аьлар дояркас Барханоева Раяс.

ТIаккха цIагIара барзкъаш дутта машина а яхаш ера. «Укхал дикагIа къулг бий?» йоахар цо цец а баьнна шийна гонахьа баьннарашка.

ТIоа Iочу а бетта кнопка тоIайир Раяс, Кхеста болабелар тIоа. Машина юха а соцаяь Iургаш доахкача боаккхача кодилгаца налха галаш хьанйе из йолаелча, хайра наха цунна дагадехар пайдане гIулакх долга.

Цу налхах даьккха дожадаь даьтта дIател хIанз фермо паччахьалкхенна, цунна меттел шура дIа а язъяйташ.

Со цига хиннача дийнахьа абратах кIолди нахчеп йоаккхаргIйола технологи лохаш бар ферме. Абрат кIезига яц. Iаьсашта енначул тIехьагIа а дукха юхеюс из.

Иштта эргалонаш хиннай дукха ха йоацаш оарцдала, кIалийсай, яхаш йиийцача ферме. Цу гIулакхо хьахьокх: коллективера нах низ болаш а моллагIа декхар кхоачашдулургдолаш а болга. Хьалхавала саг мара эшац.

ЧIоагIа ловра, РАПО а районе а из дика болам хьаллацар, цу фермо баьккха хьалхара гIа теркалбар, цунна новкъостал дар.

М. ЗАНГИЕВ,
тха собкор.

ШоллагІа Ерригсоюзни

Нохч - ГІалгІайчен художественни самодеятельносто шерра дакъа лоац Сийлахь-боккхача Октябра 70 шу дизара хетаь мехка дІахьош йолча халкъа кхоллама шоллагІча Еригсоюзни фестивале. Самодеятельни артисташа къахьегамхошта хьалхашка отчетни концерташ увттаду, тайп -тайпара хьажараш, фестивалаш ю. Къаьстта хьинаре къахьег цар кхувшйоагІача тІехьенна интернациональни, патриотически, атеистически кхетам луш йола, вай вахаре керда обрядаш юкъехувлаш йола сайренаш еш, тІема а къахьегама а ветеранашца, вежарашха йолча Афганистане шоай интернациональни декхар дизза кхоачашдаь пІабийрзача Нохч - ГІалгІайчен къонгаща вІашагІкхетараш деш, кхыйола мероприятеш чакхйоахаш.

Укх тІеххьарча хана берригача мехка санна, Нохч-ГІалгІайчене а хьахиннай таханарча вай замано кхелла йола культурно - спортивни комплексаш (КСК-аш). Цар кхы а чІоагІагІа гІо ду къахьегамхой салоІам дикагІа вІаштІехьбаккхара. Халкъа кхоллам шерагІа дегІабоалабар духьа хьайийллай мукъача хана кердадар Іомаде, хьай кулга-говзал гойта йиш йола клубаш, объединенеш. Йолаш я бІарччача дезалаша салаІа йиш йола клубаш а.

Культпросветучреждене й материальни база а хІанз дикка тоеннай. Цудухьа, укх тІеххьарча хана дикка дегІабенаб халкъа кхоллам, дийбад художественни самодеятельноста мугІараш. Цудухьа каст - кастагІа хул тайп - тайпара хьажараш, фестивалаш, конкурсаш. Цу яхьашка кхы а чІоагІагІа айлу художественни самодеятельноста болх, айбу цар бехктокхам, цар профессионализм.

Тха корреспондента Н. Кобиашвиле даьккхача сурта тІа шоана гу агитбригадашта юкъе хиннача Нохч-ГІалгІайчен республикански хьажаре дипломант яха сийдола цІи яьккха Грозненски районера «Зама» яха агитбригада.

А. БЕК.

Спорта хоамаш

АЬТТУВ БАЛАНЗАР

Болгаре столице Софие чакхъяьннай боккхагІболча спортсменашта юкъера шиш лоІаме кІалтохарах йола дунен халкъашта юкъера традиционни турнир. Цига Советски Союза вІашагІкхийттача команда юкъе бар Нохч-ГІалгІайчен викалаш — дунен юкъерча класса спорта мастераш Муртазалиев СаІид - Хьусени Музникашвили Іаьлен.

Шоай йолаш йолча таронел лохагІа дар цар хьохкамаш. ИнълагІча моттигах кхоачам бе бийзар С-Хь. Муртазалиева. Из яхьаш дІахьош вар 74 килограмм дозал долча атлеташта юкъе.

БІаь ткъаь итт килограммага кхаччалца дозал долча категоре спортсменашта юкъе дото призер хилар І. Музикашвили. Финале мара ца эшаш чакхваьлар из.

БАСКЕТБОЛ

Грозне дІахо йодаш я «Буревестник» ДСО Нохч-ГІалгІай областной совета пхийтталагІа спартакиада. Оаха хьалха хоам баь ма хиллара из хетаьл Сийлахь - боккхача Октябра 70 шу дизара.

ДІадахача кІирандийнахьа шоай къовсам чакхбаьккхар баскетболисткаша. Керттера совгІат кхаьчар ГНИ студенташка.

Спорта ялх тайпа чакхдаьнначул тІехьагІа лидераш ба мехдаьтта института викалаш.

ФУСАМДАЙ КОТБАЬЛАР

Ши бІаь совгІа къонача спортсмена дакъа лаьцар «Урожай» ДСО республикански совета шиш лоІаме кІалтохарах йолча яьхашка. Уж хилар городе Аргуне.

Къовсам лаьттар 13 дозала категоре. ДукхагІйола хьалхара моттигаш фусамдаьша яьхар. Массарел дикагІа техника гойтар аргунца Абубакаров Султана (68 кг). Кхыболча толам баьккхача атлетех белгалваккха лов Магомадов Хьаж-Мурад. Из котваьлар 63 килограммага кхаччалца дозал долча спортсменашта юкъе.

Т. СОКОЛОВА.

Кхоана–Дунен халкъашта юкъера театра ди

ГІОЗА НИКЪ

Актера Р. Наурбиева творчески портрет

ГІалгІай профессиональни театр хьаделла дезаш бола, Ленинградерча театральни институте дийша баьнна артисташ цІабаьхка ха яр Наурбиев Русланаца со эггара хьалха вІашагІкхийттар. Цу хана дукха ха яьккхар оаха цхьацца-шишша дувцаш дагІаш. Тха къамаьла керттера чулоацам — Руслана а, цунца цхьана дийша баьнна цІабаьхкача кагийча наха а, мехкараша а гІалгІай къаман театр хьаделлара хьалхашка латтача бехктокхамах дар. Наурбиев Руслана дика кхетадора из декхар. Цкъа-дале, цунах кхера а кхерар, шозлагІа-дале, доккхал а дора, из тІадежарашта юкъе ше волаш. Дукха дийцар Руслана цу дийнахьа театрах, Ленинградах, институтах.

— Студе дешаш волаш, аз сайна хьатІабцаш бола актерий вахара никъ мел хала а мел чоалхане а ба, бакъда, халкъа мел чІоагІа эшаш хІама да дика кхетадора аз. — йоахар Руслана. — Цунах лаьца дувцар тхога тха мастера — мехка а доазол деха а дика вовзаш хиннача театра а кино а актера, СССР халкъа артиста В. В. Меркурьева. — Бакъда, со кхераш вацар халонех. Халонаш ца хилча, карагІдаьначун мах а бовзац е цунах кхета а кхетац...

Театре эггара хьалхара Русланацара вай вІашагІкхетар хилар ши бІаь шу хьалха ваьхача сийлахь-воккхача итальянски драматурга-просветителя Гольдони Карлоса язъяьча «Шин аьлан Іу» яхача спектакле — гІалгІай къамал профессиональни театра эггара хьалхарча спектакле.

Цига Руслана ловзайир аьлан чуэтта латтача Іун Труффальдина роль. Цун Іу аьлал дукхха говзагІа, хьаькъал долашагІа, макарагІа ва. Къонача актера хьагойтар ше йоккха комедийни говзал йолаш актер волга. Цкъа бІаргавайначоа дукхахча хана вицлургвоацаш, сакъердамен бегаш болаш саг вар Руслана Труффальдино.

— Эггара халагІа дар сона, — йоахар Руслана,— тха Пхьилекъонгий-Юрта из спектакль ийца дахача хана. Сона ховра эггара хьалхашкарча гІандаш тІа сай гаргара нах, лоалахой, сай хинна хьехархой, соца деша баьгІа кагий нах, мехкарий хургболга. Царгахьа дІахьажа кхерар со. Цу спектаклал халагІа цхьаккха спектакль хиннаяц сона. Цу хана денз Руслана ловзаьлй тайп-тайпарча наьха массехк роль. Кхеллад оамалга, ханашка, драматурге жанрашка диллача, тайп-тайпарча наьха сурт-сибаташ.

Шиллер Фридриха «Кетарлои безами» яхача трагеде тІа дувц Фердинанд яха цІи йолча вІаьхийча зІамигача саган Луиза яхача къена йоІаи юкъерча безамах. Сийлахь-воккхача немецки поэта, драматурга Шиллера цу шиш трагеде тІа оттаеш йола проблемаш тахан а тІехьа вайнаьха вахаре нийслуш я: шоайла безаш бола зІамига саги йоІи вІашагІа ца кхетийта гІерташ эздий вац, хьал-таро йолаш вац, е гІалат доаллаш ва аьле, дог Іаьржа долча наха къоначар ираз дохадеш йола моттигаш.

Дегаза гІуланхаш доахкаш, цхьаккха вочох, бІехачох бІа тоссаргбоацаш ва цу трагедех оттаяьча спектаклера Наурбиев Руслана Вурм.

«Ворда хьарцачул тІехьагІа» яхаш я гуржий драматурга Иоселиане пьеса. Укх спектаклера керттера турпал Агабо ха яха, виъ воІ кхеваь дІаоттаваь, хьаькъал дола воккха саг ва. Атта хиннадеце а, Іалаьмате цІена дІадихьад цо шиш вахар, хьаьнала къахьегаш. Шийна тара хилийта гІерташ цо кхебаьча къонагаша дут укханна дунен тІа мел долча хІамал дезагІа а хьамсарагІа а дола лаьтта, шоаш а шоай дай а баьха юрт. Городе баха дІаболх. Бакъда, цига а корадагІац царна шоай ираз. Агабой цхьан виІий — Дурмишхана сурт кхолл Руслана. Юрта вахача хана сий долаш, наха лоархІаш хиннав из. Городе дІавахачул тІехьагІа цунах министр хул, бакъда, тІехьагІа лохву. Цу гІулакхах кхывар бехке ве гІерт из, юрта юхацІава раьза вац. Даь гІуланх, цунна хьамсара хиннар дехкача къонгий сурт-сибаташ да Руслана а кхыча артисташа а цига кхолларш.

Афганистанера хьал доашхаш я Прохановен Герчиковен «Сай навкъа тІа вода со» яха пьеса. Цох спектакль оттальча режиссера Хаиишев Руслана, цига дакъа лоацаш хиннача артисташта Наурбиев Руслана, Беков ИбраьхІама, Тхостов Мурада Нохч-ГІалгІай Ленински комсомола областной премеш елар. Цо дика хьахьоих уж ролаш цар дика ловзаьлга.

Лурчогіа 125 шу дизар сийлахь-воккха эрсий яздархо а драматург а А. П. Чехов ваь. Цу юбилейна хетадаь хиннача Ерригроссийски хьажаре дакъа лоацаш хилар гІалгІай театр. Цу цІейна хетаь режиссера Хакишева оттайир яздархочун хьалхарча дувцарех а водевилех а йола «Юбилей» яха спектакль. Цу спектакла чІоагІа мах бир кепайоазоно а театральни критикаша а. ГІалгІай театра спектаклах лаьца чеховеда, искусства Іилмай кандидата нов. Шах-Азизовас аьлар: «Цхьаннена дага ца хинна толам баькхар Нохч-ГІалгІай театро. Цо гайтар бокъонца вола — бегаш бовзаш а безаш а вола хьалхара Чехов... Яндиева Тамара а Наурбиев Руслан а санна болча актераша тоаергьяр моллагІа театральни труппа». Искусствоведчески Іилмай доктора М. Строевас тІатехар: «Іалаьмате цецйоаккхаш гІадйигар со шун спектакло. Из бокъонца вола Антоша Чехонте — Антон Павлович Чехов ва. Уж, ши цІи Іалаьмате чІоагІа шоайла ювза а яшха а вІаштІехьдаьннад щун. Башха дика спектакль я из». Цу спектакло цига массехк совгІат а ахчан премеи а яьккхар. Театра цу балхах лаьца Руслана йоах:

— Аз цу спектакле йиъ роль ловзаю. Из де атта хилаьзар. Бакъда, сона эггара хьамсарагІа я цига «Предложение» яхача водевилера сай роль.

Шиш тайпара хоза а наьха безам тІабодаш а да «Ревизор» яхача спектаклера судахочун Ляпкин-Тяпкина Наурбиев Руслана кхоллаш дола сурт-сибат. Шиш хьакимашта дика хетийта, цар яхар деш Іовнийрза латташ шиш букъ тІабоаккхаргболаш, шийна цхьа сом пайда хуле, мискача наьха букъа тІехх юврггйолаш саг ва цун судахо.

«Безам, джаз, шайтІа» яхаш я вовзаш волча литовски драматурга Грушас Юозаса пьеса. Цу пьесах оттаьча спектакло Іалаьмате кІоарга йоашх кагирхой вахара проблемаш. Спектакле вайна гу хьадеш хІама а доацаш, айлаюкъе баьнна лелаш шоай мукъа ха музыкаца, халхаращца, къаракъ меларца, кхыча харц гІуланхащца юаш лелаш бола кагий нах. Царех цаІ ва Юлюс. Цун сурт кхолл Наурбиев Руслана. Цун доттагІий ба Андрюс — Беков ИбраьхІам, Лукас — Тхостов Мурад. Іалаьмате во оамалаш йолаш кагий нах ба уж. БоккхагІбарашта духьала баьнна, шоаш массе хІаман тІехь кортамукъале хила беза яхаш, цар хьовза ца деш цхьа хІама дисац. Шоаща джазе болх беш йола йоІ Биатриче йитац, уж бахьан долаш ялар а хул цун. Беатриче езаьле, хьалхагІа ше йоалаяь, шийна кІаьнк ваь сесаг эккаю Руслана турпалас, даьца айхьаза воал. КІеззига безам биача, тишъенна хІама санна дІатоссаргъяр цо Беатриче а. Цу спектаклаца театро йоах зрителага: уж тайпа ийрча хІамаш леладайта йиш яц кагирхошка, уж нийса кхетам луш хьалкхебе беза. Даьша-ноаноща уйла е езаш, тахан вай вахаре ира латташ а йицъе йиш йоаца а проблемаш я спектакло увттаераш.

Сийлахь-боккхача Октябра 70 шу дизара хетаьча Нохч-ГІалгІай АССР халкъа яздархочун Боков Аьхьмада «Беке къонгаш» яхача романах оттаьча спектакле ши роль ловзаю Руслана. Царех цаІ я Беке къонгий лоалахочун ИсмаІала роль, шоллагІъяр — казака Фрола яр.

Наурбиев Руслана артистически никъ хІанз мара бокъонца дІаболабеннабац. Бакъда, театральни искусстве цо баьккха хьалхара гІа ираз е беркате а ба. Цо вайна тешам лу, ше хьалаьца атта боаца актера никъ халонаша кхераваь ца буташ, гІалгІай профессиональни театра а Нохч-ГІалгІайчен искусства а визза вола говзанча хинна из дІаоттаргхиларах. Цунна тешал деш я соахка цунна енна «Знак Почета» яха орден. ХІаьта цох цунна тІеххьара совгІат а хургдац.

Б. АБАДИЕВ.

«ДАГРЫБПРОМ» ПРОИЗВОДСТВЕННИ ОБЪЕДИНЕНЕ ФЛОТА ЧКЪАЬРИЙ ЛУВЦАЧЕИ ТРАНСПОРТНИИ КЕМАШ ТІА БОЛХ БЕ ХЬЕХ

судоводителаш, кемай механикаш (1, 2, 3 разрядаш), кемай электромеханикаш, рефмеханикаш, механикаш-наладчикаш, радиостанцей начальникаш (йоагтІаш йола лакхерен юкъерен образовани яраш), кемай механикаш (400 э, л. с.), котельне машиниисташ, чкъаьрийхьоара установкай машиниисташ, электрикаш, рефмотористаш, мотористаш (йоагтІаш йола курсаш а яьха свидетельстваш дараш), квалифицированни повараш (маІа нахи кхалнахи), матросаш - камбузникаш (кхалнах), матросаш.

Балха дІаэц 18 шерал кІезигагІа ха йоацараш. Объединене поликлиникерча медкомиссе чакхбоал плавсостава болхлой.

Балха дІанийцарашта спецбарзкъаш лу, дийнахьа кхозза мах боацаш даа хІама тел, ваха моттиг лу, кемаш тІа прописка ю (дезал боацаш).

Квартира лу аргІа хьатІакхачарга хьежжа городе Махачкале.

Моряшашта салаІара санаторий - профилакторий, «Маяк» яха салаІара зона я Каспийски форда йисте, моряка межрейсови ЦІа да города юккъе.

Чкъаьрий лувцара моттиг Каспийски форд ба, лувцаш дараш килька да. ХІара рейс 20—30 денгара шин беттага кхачалца. Алапи сдельно - премиальни да, мугІарерча болхлоша юкъера лаьрхІача 180—200 сом эп бетта, командирски составо — 250—300 сом. Кемаш тІа цхьан шера болх баьраш, нагахьа санна цар безам хуле, объединене бохийт СССР чкъаьрий боахама Министерства дешара заведенешка, Астраханскии Махачкалинский дешара курсовой комбинаташка.

Объединене кемаш тІа балха ваха безам болчо хьаяйта еза автобиографи, диплома е свидетельства копи, къахьегама книжка тІара выписка, тІеххьара болх баьчара характеристика.

ДІахора бакъдараш ховргда укх адресах:

1. 367025, г. Махачкала, 26, Бакински комиссарий улица, 1, ок «Дагрыбпром», т-наш; 92-4-74, 92-4-55.
2. г. Махачкала, Левиневски ул. 8.

Нах балха оттабара йола г. Махачкалера бюро.

ШОАНА, БЕРАШ!

Каникулаш йолча деношка республикански теннкий театре е спектаклаш хьокхаргья:

27 марта — А. Усманов. «ХьагІара къайле», фаьлг.
28 марта — К. Мешков. «Цирка кІориг лай тІа», лирически фаьлг.
29 марта — В. Синакевич. «Дикий», философски притча.
26 марта — И. Токмаков. «Инша Аленушкен воша Иванушкен», лирико - драматически фаьлг.
30 марта — Н. Осипов. «Дикачохи вочохи, бІаьхача меттахи», комедийни фаьлг.

Спектаклаш дІайолалу 10.30, 12.00 сахьат даьлча. Дувла тхо долча!

ХЬАМСАРА ЭЦАРХОЙ!

Оаха шо дех «Мебель — хозтовары» яхача № 34 йолча тика чу (Жигулевская ул. № 61), укхаза шун эца йиш я тайп-тайпарча моттигашка арахийца кІувсаш, кІувсий хІамаш, дорожкаш, хоза материал тІатеха креслаш, «Горянка» яхача корпусной мебела набораш.

Тхо хьеж шуга тхоай тика тІа!

«Промтовары» объединени.

ТЕЛЕВИДЕНИ

26 МАРТ
I ПРОГРАММА

7.00 — Іуйранара зарядка. Мультфильм. Музыка.
7.30 — «Ха».
8.05 — «Семнадцать мгновений весны». Художественни фильм. 4, 5-гІа сереш.
10.25 — «Кердадараш».
16.00, 17.30, 19.20 — «Кердадараш».
16.15 — Спорти личности. «Хиннав из Шагин».
16.45 — «...Яхайтта шу даьнен бенихагІеи».
17.35 — ВЛКСМ XX съезда накъадолхаш. «ХІама леха самзя».
18.05 — Фильм-берашта. «Забавные приключения Элиса». 7, 8-гІа сереш.
18.40, 22.45 — «Тахан дунен тІа».
18.50 — «Іилмеи вахари».
19.25 — С. Рахманинов. Шин фортепианона лаьрхІа сюита.
19.50 — «Камера дунен чу хьежь».
21.00 — «Тахан дунен тІа».
21.40 — «Семнадцать мгновений весны». Художественни фильм. 5-гІа сери.
23.00 — «Эхом нашей юности была...». РСФСР заслуженни артисткана М. Кристалинскаяйна хетаь передача. Яистеньача (00.10) шахматни выпуск.

II ПРОГРАММА

8.00 — Іуйранара гимнастика.
8.15 — «Чабанские перевалы». Телевизионни документальни фильма премьера.
8.35 — «Тверь» яхача ансамбла концерт.
9.05 — «Вай беш».
9.35 — «Весенние потешки». Фильм-концерт.
10.20 — СПТУ дешархошта. Истори.
10.50 — «Каштанка». Мультипликационни фильм.
11.20 — Испански мотт. Іомабу 2-гІа шу.
11.50 — «Два долгих гудка в тумане». Художественни фильм.
13.05 — «Тхоца хьаде, оаха санна хьаде, тхол дикагІа хьаде».
14.05 — ДІалохх Ирина Осиповас (фортепиано).
14.30 — «Кердадараш».
15.40 — «АргІера Іамаш». Телефильм.
16.00 — Хьайбаш леладар — къахьегама фронт.
16.30 — «Театр тахани кхоане» (нохчий меттала).
17.00 — «Хозадолчунцара догуйла». Телеочерк (нохчий меттала).
17.10 — Вахарца гІа боахаш. В. Саидов (нохчий меттала).
17.25 — Теркалде: бран ераш.
17.40 — Фильм-реклама.
7.40 — «Нохч-ГІалгІайчен ди».
18.00 — Кхалнаьха республикански хьалхарча учредительни конференце доакъашхошта лаьрхІа концерт.
18.30 — «Массанена а хІара нена а». Телевизионни перекличка: Москва — Вильнюс— Одесса.
19.30 — ДоттагІие. Телевизионни журнал.
20.00 — «Бийса даьхъала хийла шун, бераш!» «Гав» цІи йола циска кІориг». Мультипликационни фильм.
20.15 — Ритмически гимнастика.
20.45 — Хьай могаш хила безам бале. 3-гІа передача. Релаксационни гимнастика урок.
21.00 — «Ха».
21.40 — «По дорогам «Слова о полку Игореве». Телевизионни документальни фильма премьера.
22.10 — «Кердадараш».
22.20 — Гандбол. СССР чемпионат. МаІанах. СКА (Минск) — МАИ. Тбилисера передача.

27 МАРТ
I ПРОГРАММА

7.00 — Іуйранара зарядка. Мультфильм. Музыка.
7.30 — «Ха».
8.00 — Шахматни выпуск.
8.10 — «Семнадцать мгновений весны». Художественни фильм. 5, 6-гІа сереш.
10.30 — «Кердадараш».
16.00, 17.30, 19.30 — «Кердадараш».
16.15 — Сакъердаме старташ.
17.00 — «Агропрома гІулакхаши йоакхоши». Документальни фильмаш: «Дела и сподвижники», «Договор дороже денег».
17.35 — Фильм-берашта. «Забавные приключения Элиса». 9, 10-гІа сереш.
18.05 — Малараш мелараx доалача зенах Іилма-довзийтара фильмаш: «Алкогольный обман», «Анонимное лечение».
18.20 — «Камаль Джумблат». Документальни фильма премьера.
18.50, 22.55 — «Тахан дунен тІа».
19.00 — «Саги закони». Паччахьалкхен предприяте (объединене). Закона проект ювцаш.
19.40 — Сцена кизга. Театральни обозрени.
21.00 — «Ха».
21.40 — «Семнадцать мгновений весны». Художественни фильм. 6-гІа сери.
23.10, 00.15 — Паччахьалкхен Центральни концертни зале С. Захарова концерт.

II ПРОГРАММА

8.00 — Іуйранара гимнастика.
8.15 — «Лаьттанга юхаихачар». Документальни фильма премьера.
8.35 — Наьна школа.
9.05 — Г. Гоцци. «Ворон». Московски сатиран театра спектакль.
11.05 — Английски мотт. Іомабу 1-гІа шу, 32-гІа передача.
11.35 — Фильм-берашта. «Ганз йола гІайре».
13.05 — «Юртара сахьат».
14.05 — Пермски хореографически училища дешархой концерт.
15.15 — «Кердадараш».

СИЙЛАХЬЧА ОКТЯБРА ЮБИЛЕЙГА ГРОЗНЕНСКИ РАЙОНА ДИ.

17.00 — «Нохч-ГІалгІайчен ди».
17.30 — «Декхарашта тешаме хилар». Киноочерк.
17.45 — «Бурув тохар — керттера моттиг». Лакхача дикала тІехьа (нохчий меттала).
18.15 — Сихдара наькъагІа. Продуктивноста совленаш (нохчий меттала).
18.45 — «Патриот» (нохчий меттала).
19.15 — Эргалоний наькъагІа, Грозненски КПСС РК хьалхарча секретарацара Х. М. Витушевцара къамаьл.
19.30 — Грозненски района къахьегамхошта лаьрхІа концерт.
20.00 — «Бийса даьхъала хийла шун, бераш!».
20.15 — Спортивни гимнастика. «Московские новости» яхача газета призах дунен халкъашта юкъера яхьаш.
20.45 — Хьай могаш хила безам бале. 4-гІа передача. «Садахара гимнастика урок».
21.00 — «Ха».
21.40 — «Слово Андроникова». «Тагильская находка». Іилма - довзийтара фильм.
22.50 — «Кердадараш».
23.00 — Спортивни гимнастика. «Московские новости» яхача газета призах дунен халкъашта юкъера яхьаш.

РАДИО

26 МАРТ

6.40 — Керда хоамаш.
6.55 — 7.00 — Хоамаш.
8.15 — Республикански газетий обзор.
8.30 — Передачай программа.
8.35 — 9.00 — «Поэзе минуташ» (нохчий меттала).
11.15 — Ленински миллионий университет. «Боахама механизма эргалонаш кадраши» (нохчий меттала).
11.30 — «Ханал хьалхабьнараш» (гІалгІай меттала).
11.45 — 12.00 — «Соцкультбыта объекташ хьалъяра — сухали дикали».
17.15 — Передачай программа. Хаоттам.
17.16 — «Патриот».
17.31 — «Шоана, производстве хьалхалаттараш». Концерт.
18.00 — Керда хоамаш.
18.30 — «Юртара вахаре» (гІалгІай меттала).
18.40 — «Атеист». Радиожурнал (гІалгІай меттала).
18.55 — 19.00 — Реклама.

УКВ

19.00 — Илли оал Валид Дагаева.
19.35 — Моттигера композитораши поэташи, цар иллеши». Ашарий программа.

27 МАРТ

6.40 — Керда хоамаш.
6.55 — 7.00 — Хоамаш.
8.15 — Республикански газетий обзор.
8.25 — Передачай программа.
8.30 — «Интернационализм— вай вахара закон» (нохчий меттала).
8.50 — 9.00 — Ашараш.
11.15 — 12.00 — Октябра 70 шу дузаш накъадахара! «Нохч-ГІалгІай ашарий культура исторецара» яхача циклацара передача.
15.15 — 15.30 — «Бокъон кортамукъалеи: долаш дари хеталури». Беседа (гІалгІай меттала).
17.15 — Передачай программа. Хаоттам.
17.16 — «Эргалонаш гІулакхаши проблемаши». Малгобекски районера передача (гІалгІай меттала).
17.31 — «Ціе сийгаш» (гІалгІай меттала).
18.00 — Керда хоамаш.
18.30 — «Ориентир — интенсификаци».
18.40 — 19.00 — «Сатирически микрофон».

УКВ

19.00 — «Екаш я къона оазаш». Концерт.
19.44 — Нохч-ГІалгІай халхара ашараш.

Тахан республике гІоллен Грознен кхаьла, цхьаццайолча моттигашка наг-нагахьа йоачан а йолаш, Іуйрийна дохк а доаллаш, малхбоалера секунда 3—8 метр мух а болаш, фегара температура республике 2—7, Грозне 4—6 градус йІовхал а йолаш ха хила мег.

Кхоанеи ломмен хувцалуш морхаш а йолаш, йоачан а йоацаш, цхьацанахьа дохк а доаллаш, бе-беча оагІонашкахьара секунда 3—7 метр сиха мух а болаш, фегара температура бийсашка 0—5 градус шелал, деношка 2—7 градус йІовхал йолаш ха латта тарлу.

Метеостанци.

СУДА ЗАЛЕРА

ГЕРЗАХ ДИКАДАР ДАЛАЦ

Телефон цІайзача сихха трубка хьаийцар Малгобекски городской чурча гІулакхий отдела дежурне. Малав ца ховча саго хоам бора № 79 йолча Х. Нурадилова цІерагІча улицагІа долча цІен подъезде герз кхувс, яхаш. Сиха машинаш тІа хайшар оперативни группа доакъашхой.

Милице болхлой дІакхаьчача цІен хьалхашка дукха нах гулбеннабар. Герз тийсалга бакъдора цар, цхьабакъда, из даьр малав ховш саг вацар. Цу ханна пхи этаж йолча цІен тхов тІара тепча ювлаш хьахезар. Мело е йиш яцар. Подъездерча лагІаш тІа гІолла урагІвахар Малгобекски ГОВД болхло М. М. Агиеви цун новкъостийи.

Люк йийлла яр, цхьабакъда, воддаше тхов тІа вала кхераме долга шеко яцар. Из бакъде санна гуш воацача зуламхочо тепча йожийтар.

— Герз Іохкосса, карaвола, — аьнна цІогІа техар М. М. Агнева, тІаккха гІеттий тепча кхессар.

Дукха ха ялале кулгаш тІехьашка дийхка зуламхо милице отделе вар. Цигга хайра наьха сатем боабаьр малав.

Из вар Кердача Реданте ваха Нагадиев Вайсултана Султан — город Орджоникидзе «Агропромхиме» АТП водитель, зІамигача ялх бера да. Тамаш йолаш хІама дар цо суде дийцар.

— Соахка 6-ча ноябре хьаьший бар со волча,— аьлар цо. — Царца Іохайна ах шуша хиллал къаракъ мелар аз. Цул тІехьагІа дагадехар Малгобеке ваха. Цига бахар сона бовзаш бола нах. Цхьабакъда, менна хиларах сайна деза цІа хьакораде а ца могаш, харцахьа нийсвелар. ИнълагІча этажа тІа ваьлча лампа сердалах уй тІа улла тепча яйра сона. Из хьа а нийца, со цунга хьажа велча, шозза ши-шегІа яьлар из. Сов кхеравенна лохехьа Іовада дагадехар сона. Цу ханна арара милице болхлой кхаьчаб яха цІогІа а хеза, тхов тІа дІатебар со. Менна хилар бехк ба са, цхьабакъда, тепча са яц, аз из бокъо йоацаш лелаяьй яхилга харц да.

Саг тешанзар цу фаьлгах. Следстви еча хана гучадаьлар тепча ши-шегІа яьнна йоацилга. Нах чубахача квартира наІара хьежаеш из йийттай зуламхочо. Милице болхлошта хьакорадир наІарах дІанха лачараш, тепча пхорч.

Герз леладар харцахьа долга дика ховш хиннав С. Б. Нагадиев. Цхьабакъда, из шиш лоІамагІа организашка дІадала лайнадац цунна. Цул совгІа, маьршача наха кхераме дола хІамаш а леладаьд цо.

Малгобекски халкъа судо чІоагІа техкар зуламхочун вахара никъ гІолбалара бахьан, цунна диъ шера набахта чувалла ха а техар.

М. ЭРЗИЕВ.

ПРИЗЫВНИКА ДИ

Укх деношка Назранерча № 14 йолча СПТУ стадионе «Призывника ди» хилар. Из хетадаьдар бІаьсти хургйолча призыва.

ВІашагІкхийттача йийтта командана чубоагІараш дукхагІча даьгье районерча школай йоккхагІйолча классай дешархой бар. Цига юххьанцара тІема кийчо яра урокашка шоаш Іомадаьр гойтар кагирхоша.

Шоай ханнахьа, лерттІа кийчбенна хьакхьчар тІема спортивни яхьашка Барсукерча, Іаьлий - Юртарча, Пхьилекъонгий - Юртарча юкъерча школай командаш. Цар НВП кулгалхой — Б. М. Даурбеков, Х. Я. Евлоев, Б. М. Горчханов. Цудухьа тамаш яц, цар призовой моттигаш яьха хилар а.

Іаьлий - Юртарча школа нийслаІгІча класса дешархочо Умаров Ахьмада эггара кІезигагІа ха йоайир противогаз тІайоллаш. Массарел дукхагІа очкош яьхар цо зІамига калибр йола топ кхоссаш а.

Автомат вІашагІйоллача, вІашагІйоаккхача котваьлар Пхьилекъонгий - Юртарча юкъерча школа иттлагІча класса дешархо Цуров ИбраьхІим. Гимнастически упражненеш кхычарел дикагІа йир Барсукерча школа кагирхоша.

Призывника ди чакхдоаккхаш хьинаре дакъа лаьцар № 14 йолча СПТУ директора Ю. И. Арапиева, НВП кулгалхочо М. А. Килоева, производственни хьехам балара мастера И. С. Ужахова, кхычар.

К. МАРЗИЕВ.

Редактор
О. Б. ГАДАБОРШЕВ.

ТХА АДРЕС: 364907, г. Грозный, Маяковске, ул. 92. Телефонаш: редактора — 2-45-57; редактора заместителя — 2-85-07; бехктокхама секретара — 2-84-68; отделий: партийни вахара — 2-80-12, 2-54-04; промышленностен транспортен — 2-75-81, 2-65-01; юрта боахама — 2-47-84, 2-90-66; культура — 2-64-75, 2-75-78; письмой — 2-85-64; машинописни бюро — 2-89-51; корректорске — 2-89-88.

НАШ АДРЕС: 364907, г. Грозный, ул. Маяковского, 92. Телефоны: редактора — 2-45-57; заместителя редактора — 2-85-07; ответственного секретаря — 2-84-68; отделов: партийной жизни — 2-80-12, 2-54-04; промышленности и транспорта — 2-75-81, 2-65-01; сельского хозяйства — 2-90-66, 2-47-84; культуры — 2-64-75, 2-75-78; писем — 2-85-64; 2-85-04; машинописное бюро — 2-89-51; корректорская — 2-89-88.

Газет арадувл шинареи ереи, шоаттеи деношка

СФ00121. «Грозненский рабочий» издательства типографи, Маяковске, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92. Заказ № 1234.